

Verksamhetsberättelse 2022

Barn- och utbildningsnämnden

Fastställt av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum 2023-02-06

Gäller 2022

Ärendenr BUN 2022/11

Version [1.0]

Verksamhetsberättelse 2022

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Händelser av väsentlig betydelse	3
2.1 Kompetensförsörjning	3
2.2 Omvärlden	5
2.3 Statsbidrag	5
2.4 Lokala satsningar	6
2.5 Lokalförsörjning	8
3 Förväntad utveckling	9
3.1 Stödet till chefer – avgörande för utveckling framåt	9
3.2 Effekter av en ny omvärld	10
3.3 Kompetensförsörjning framåt	11
3.4 Frånvarande elever och elever med behov av särskilt stöd ökar	12
3.5 Lokaler och investeringar	12
3.6 Grundskolans ekonomi	13
3.6.1 Behovet av barn- och elevhälsans främjande och förebyggande arbete är stort	13
4 Måluppfyllelse samhällsperspektivet	14
4.1 Mål 1. Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande	14
4.1.1 Inledning	15
4.1.2 Sammanfattning av måluppfyllelse utifrån valda aktiviteter 2022	15
4.1.3 Mätbara resultat	16
4.2 Mål 2. Befolkningen har likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor	16
4.2.1 Inledning	17
4.2.2 Sammanfattning av måluppfyllelse utifrån valda aktiviteter 2022	17
4.2.3 Mätbara resultat	18
4.3 Mål 3. Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar	19
4.3.1 Inledning	19
4.3.2 Ekonomisk hållbarhet	19
4.4 Mål 4. Ökad befolkning i arbetsför ålder	19
4.4.1 Inledning	20
4.4.2 Mätbara resultat	20
4.5 Mål 5. Det finns goda förutsättningar för att starta, driva och utveckla hållbara företag på hela Gotland	21
4.5.1 Inledning	21
4.6 Mål 6. Det finns goda förutsättningar för ett offensivt bostadsbyggande över hela ön	21
4.6.1 Ekologisk hållbarhet	22
4.7 Mål 7. Gotlands klimatavtryck minskar	22

4.8	Mål 8. Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad	22
4.9	Mål 9. Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen	23
5	Målpuffyllelse verksamhetsperspektivet	23
5.1	Mål 10. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen.....	24
5.2	Mål 11. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta	24
5.3	Mål 12. Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsesprång	25
5.3.1	Medarbetare	26
5.4	Mål 13. Region Gotland präglas av en tillitsbaserad kultur	27
5.5	Mål 14. Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete	27
5.6	Mål 15. Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus	27
6	Kvalitetsberättelse.....	28
6.1	Inkomna synpunkter	29
7	Väsentliga personalförhållanden	30
7.1	Lönebildning	30
7.2	Personalvolym.....	31
7.3	Sjukfrånvaro	32
8	Ekonomisk uppföljning	33
8.1	Årets resultat	33
	Intäkter	34
	Statsbidrag, tkr	35
	Kostnader	35
	Extra budgetförstärkning och tillskott, tkr.....	36
	Periodiseringar.....	37
	Periodens resultat per avdelning, tkr	38
8.2	Nettokostnadsutveckling	39
	Barn och elevvolym, rörliga flödesbidrag	40
8.3	Investeringar	40

1 Sammanfattning

Den samlade bedömningen är att nämndens verksamheter i hög utsträckning uppnår målen i styrkortet. Gotland har bra förskolor och skolor, en mycket väl fungerande sammanhållen särskola och en attraktiv kulturskola. När resultatet av Statistiska centralbyråns medborgarundersökning kom i december så visar den att gotlänningarna ger högt betyg till bland annat skolan. Över tid har kunskapsresultaten varit stigande och något bättre jämfört riket.

Det bekräftas också i rapporten ”Regionernas kamp”¹ som släpptes den 18 augusti. Där landar Region Gotland på plats 81 av landets 290 kommuner. Det är ett bra resultat och som styrka och del i det goda resultatet nämns att – ”De gotländska skolorna är väldigt bra jämfört med många andra kommuner, vilket kan locka välutbildade människor till ön”.

Det finns dock utmaningar med att bibehålla den goda kvalitet och de goda resultat som görs. De två största utmaningarna för nämndens verksamheter är kompetensförsörjningen - inte minst när det gäller att hitta behöriga lärare - och ekonomin. Grundskolans organisation med många små enheter gör det svårt för dem att nå en budget i balans. Utbyggnaden av den fristående skolan påverkar också grundskolans ekonomi avsevärt.

Det finns stora förväntningar på att nämndens verksamheter ska lösa de komplexa samhällsutmaningar som kommun och region står inför. För samhället ses skola och utbildning som investeringar i utveckling och välbefinnande. Att klara av grundskolan och få behörighet till gymnasiet ger förutsättningar för ett gott liv och motverkar ett ekonomiskt och socialt utanförskap. För att den gotländska skolan ska kunna möta de ökande förväntningarna, och fortsatt vara i framkant, behövs en förståelse att detta är avhängigt vilken ekonomisk förutsättning som ges.

Coronapandemin och kriget i Ukraina påverkar fortsatt nämndens verksamheter. Pandemin pågår fortfarande och det är oklart hur mycket de här två åren med Covid-19 egentligen påverkat, både resultatmässigt och i fråga om arbetsmiljö och mående. Kriget i Ukraina gör att nämndens verksamheter tar emot flyktingar och att kostnader har stigit.

Att ekonomi lyfts som en utmaning i verksamhetsberättelsen kan tyckas märkligt när bokslutet slutar på plus 13,8 miljoner kronor för år 2022. Nämndens delårsrapport 1 och delårsrapport 2 visade på kraftigt negativa prognoser. Förklaringen till överskottet ligger i mycket sent och oförutsedda inkomna intäkter i form av statsbidrag där det inte funnits tid för verksamheterna att göra insatser för dessa.

2 Händelser av väsentlig betydelse

2.1 Kompetensförsörjning

Både i central förvaltning och ute i verksamheterna är kompetensförsörjning en stor utmaning och rekrytering tar en stor del av chefers arbetstid. Förväntningarna på lönen är hög och det blir allt svårare att hålla ihop lönebilderna. Arbetsmarknaden är mer rörlig och

¹ ”Regionernas kamp” är en årlig rapport som sammanställs av teknikonsultföretaget WSP. I rapporten rankas Sveriges kommuner utifrån en mängd parametrar och visar hur rustad kommunen är för framtiden och yttre förändring.

framför allt inom den central förvaltning kan förvaltningen se att personal är mer benägen att förflytta sig till annan förvaltning, avdelning eller arbetsgivare. Detta trots att arbetsmiljön är omvittnat god och det lyser grönt i medarbetarundersökningen. Anledningarna kan vara flera; personlig utveckling, löneutveckling eller karriärväxling. Med detta som bakgrund ser förvaltningen att organisationen behöver arbeta än mer med chefsstöd, kompetensförsörjning, rekrytering och kompetensutveckling under ett gemensamt paraply för varje förvaltning och inom Region Gotland som helhet.

Verksamheter på landsbygden har märkt av en ökad svårighet att rekrytera efter höjda drivmedelspriser. Dels slutar befintlig personal för att ta tjänster i Visby, dels tackar sökande nej till tjänster till förmån för arbete i Visby med hänvisning till ökade kostnader.

Många rektorer i både förskola och grundskolans verksamheter vittnar om att tillsättningen av personal inför ett nytt läsår drar ut på tiden och på flera håll är den inte klar förrän till skolstart, ibland efter. Det är en stor stressfaktor för rektorerna som ser att svårigheten ökar för varje år. Utmaningarna att bemanna öns skolor med behöriga lärare fortsätter vilket leder till en bristande likvärdighet för eleverna när vissa skolor har fler behöriga lärare än andra. Detta är en omfattande och komplex uppgift för rektorerna. Även om prognosen blivit något bättre behöver 75 procent av lärarkåren förnyas till år 2035. Särskilt svårt är det att rekrytera behöriga lärare i årskurs 7–9, där fysik, teknik, matematik och engelska särskilt nämns. Det är även stor brist på lärare i praktiskt estetiska ämnen.

Särskolan har de senaste åren haft stora pensionsavgångar samtidigt som särskolan växer vilket gör att läget är bekymmersamt när det gäller behöriga lärare.

Flera fritidshem på ön saknar utbildade fritidspedagoger eller lärare i fritidshem. För att hjälpa upp bristen anställs förskollärare eller socialpedagoger. Aktiva diskussioner finns om hur fler kan uppmuntras att utbilda sig och vi undersöker om det finns lärosäten som vi kan knyta kontakt med och få intresserade att läsa på distans.

Det pågår flera insatser inom området kompetensförsörjning för att säkerställa bemanningen framöver. Bland annat har rekryteringskampanjer för SVA-lärare (svenska som andraspråk) pågått under våren och även uppmuntran till att utbilda sig, dock hittills utan resultat. I nuläget är det två lärare i särskolan som via lärarlyftet läser in behörighet till speciallärare inriktning utvecklingsstörning.

I Förskolan Gotland har under 2022 projektet ”Framtidens barnskötare i fokus” pågått med stöd av ESF-medel och detta har slagit väldigt väl ut. Barnskötare och elevstödjare som har gått utbildningen har fått mycket goda resultat och förskolorna ser en kvalitetshöjning i yrkesutövandet hos de som deltagit.

Barn- och elevhälsan har svårrekryterade yrkesgrupper och avdelningen behöver fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare och tänka proaktivt. Barn- och elevhälsan har ett samarbete med universitet och högskola och tar ofta emot praktikanter från socionomprogrammet, psykologprogrammet och specialistsjuksköterskeprogrammet. Under de senaste åren har verksamheten tagit emot flera PTP-psykologer (Praktiskt tjänstgöring för psykologer) som efter legitimering väljer att stanna i Barn- och elevhälsan. Barn- och elevhälsan har genomfört en omorganisation och tillsatt enhetschefer i syfte att få bättre förutsättningar för en hållbar verksamhet där enhetscheferna har möjlighet att leda med ett närmre chefskap vilket vi ser resultat av i årets medarbetarenkät.

Inom nämndens verksamheter lyfts frågan om brist på chefsstöd över lag. Den övergripande upplevelsen är att varken regionstyrelseförvaltningen eller utbildnings- och

arbetslivsförvaltningen, utifrån nuvarande organisation, kan leva upp till behoven av stöd och förväntningar inom flertalet områden som HR, ekonomi, kommunikation, försörjning, digitalisering och juridik. Förvaltningen anser att frågan om chefsstöd bör belysas ur ett kvalitets- och likvärdighetsperspektiv.

Ett annat utvecklingsområde är att minska stress för medarbetare inom nämndens verksamheter. Den är många gånger relaterad till hög arbetsbelastning och något vi behöver fortsätta att arbeta med för att kunna ha en god arbetsmiljö och kunna behålla våra medarbetare på sikt.

Samtliga verksamheter lyfter vikten av att vara en attraktiv arbetsgivare och där arbetar förvaltningen till exempel med effektiva arbetssätt, teambaserade uppdrag och en kontinuerlig utveckling av medarbetare.

2.2 Omvärlden

Coronapandemin och kriget i Ukraina påverkar fortsatt nämndens verksamheter. Pandemin med höga sjuktal och brist på vikarier har påverkat undervisningen. Konsekvenserna märks främst för elever i behov av extra stöd och anpassningar. Vid vissa tillfällen har lektioner behövt ställas in på högstadiet vilket är mycket ovanligt. Följsamheten i att stanna hemma när man har symptom är god och det är bra för alla.

Nytt för året har varit det ökade fokuset på säkerhet och beredskap. Säkerhet utifrån skolskjutningar och allmänt ökad oro för vad den psykiska ohälsan i samhället kan innebära för säkerheten i våra verksamheter samt beredskap utifrån det säkerhetspolitiska läget vi nu befinner oss i.

Det stora barn- och elevinflödet som prognosticerades i början av året har inte inträffat i den grad man först trodde. Det har inkommit ett fåtal ansökningar för förskoleplats men inte i samma utsträckning som under den stora flyktingvågen 2015–2016. Dock har Modersmålsenheten och vissa grundskolor haft ett högt inflöde av elever under våren. Lotsens ordinarie mottagningsverksamhet har utökats till det dubbla för att kunna ta emot en helt ny målgrupp: ukrainska barn- och ungdomar. Personal med rätt språkkompetens har rekryterats och utbildats för att kunna arbeta som språkstöd inom grundskolan. Administration och ledningsstöd har utökats för att kunna hantera uppkommen situation.

I samband med Rysslands invasion av Ukraina infann sig en period av viss oro hos barn och unga som Barn- och elevhälsan säkrade upp med beredskap kring hur man kan prata med barn om svåra händelser. Framöver finns en risk att försämrade ekonomiska omständigheter ökar oron hos föräldrar vilket kan spilla över på barnen.

Den stigande inflationen och ökade kostnader påverkar nämndens verksamheter. Exempelvis innebär det förseningar i periodiska underhåll vilket förhindrar utnyttjandet av lokalerna fullt ut. Inflationen har även medfört att matkostnaderna ökat markant och därför har de flesta verksamheter överstigit den budget man satte i våras.

2.3 Statsbidrag

Under 2022 införde Skolverket ett nytt statsbidrag ”Kvalitetshöjande åtgärder i förskolan” där Gotland tilldelades cirka 8,7 miljoner kronor att fördelas enligt principen för lika villkor. Då första beskedet kom sent har det varit svårt för Förskolan Gotland att planera

insatser och åtgärder för den totala summan vilket gör att detta bidrag kommer att vara en del av det överskott som Förskolan Gotland gör 2022.

Förskolan beviljades även bidrag på 1,2 miljoner kronor för språkutvecklande insatser som använts till en fortbildningsdag om barns språkutveckling. Vid föreläsningen deltog alla förskolor, både kommunala och fristående verksamheter. Det har även köpts in språkutvecklande material i form av bokpåsar som delats ut till kommunala och fristående förskolor.

De riktade statsbidragen utgör en allt större, men oberäknelig del, av grundskolans ekonomi. De bidrag som går att söka stämmer inte alltid med de fokusområden som pekats ut i verksamhetsplanen. Det finns en svårighet att planera organisationen utifrån de intäkter statsbidrag bidrar med.

Under 2022 fick förskolan och grundskolan ett gemensamt statsbidrag från Länsstyrelsen på Gotland för satsningar kring jämställdhet och genus.

Statsbidraget ”Likvärdig skola” har fördelats mellan grundskolenheterna utifrån behov och i dialog med ledningsgruppen för grundskolan.

Barn- och elevhälsan har under 2022 fått statsbidrag på 500 000 kronor från skolmiljarden samt cirka 200 000 kronor för ersättning av sjuklönekostnader under coronapandemin. Dessa bidrag kommer inte nästkommande år vilket blir kännbart då det kan omräknas till en hel tjänst.

Därtill har Barn- och elevhälsan fått ta del av riktade statsmedel på 500 000 kronor för att arbeta med psykisk ohälsa. Dessa bidrag riktades för att stärka arbetet med PAX1 och YAM2 och för att arbeta med främjande insatser för små barns psykiska hälsa. I och med detta kunde en stor satsning genomföras där alla skolpsykologer utbildades i Positivt beteendestöd (PBS) - en forskningsbaserad metod att använda både när det gäller grupper och enskilda individer, till exempel för att förebygga problemskapande beteende, skapa studiero, trygghet och förutsättningar för utveckling. Det genomfördes även en satsning mot förskolan där vi har testat en relationsstärkande metod som också följs upp vetenskapligt i och med att en av våra psykologer kan följa detta i ett så kallat specialistarbete.

Kulturskolan Gotland fick i maj ett nytt utvecklingsbidrag inför läsåret 2022/23. Även om utfallet blev något mindre i år (703 500 kronor jämfört med drygt 1,3 miljoner kronor för läsåret 2021/22), så kommer dessa medel att innebära att kulturskolans budget kan hållas även framöver.

2.4 Lokala satsningar

Förvaltningen har beslutat att ge Region Gotlands cirka 100 förstelärare och utvecklingsledare kunskaper och verktyg att leda kollegialt lärande. De ska kunna vara pedagogiska ledare som på systematisk och vetenskaplig grund leder och driver den pedagogiska utvecklingen av grundskolor och förskolor. Utbildningsinsatsen, som vi troligen är först med i landet, genomförs av Uppsala universitet Campus Gotland.

Förskolan Gotland har under året haft fortsatt arbete kring språkutveckling för barnen i förskolan. Under 2022 beviljades ett statsbidrag vilket möjliggjorde ytterligare kompetenssatsningar kring ämnet. Fortsatta språksatsningar kommer ske under 2023 på olika sätt.

Fördelat över ön och mellan förskolor så är det stora variationer kring antal förskollärare per barn. Det här är en viktig fråga där Förskolan Gotland arbetar medvetet för att öka likvärdigheten för barnen i alla förskolor. Förskolans nya organisation har nu varit i gång i drygt ett år. Rektorererna upplever det som en stor styrka att kunna arbeta i team. Det bidrar till likvärdighet, trygghet, engagemang, arbetsglädje samt en mer hållbar situation för rektorerna.

Grundskolans organisation med många små enheter är den enskilt viktigaste faktorn till svårigheten att nå en budget i balans. Andelen elever i behov av särskilt stöd och med psykisk ohälsa ökar och svårigheten att tillgodose behov blir särskilt tydlig och kostsam på de små enheterna. Likvärdigheten som eftersträvas är svår att leva upp till. För att hantera en struktur med många små skolenheter har grundskolan under året fortsatt arbetet med att skapa bärkraft och likvärdighet genom att bilda större skolområden med gemensam ledning. Under 2022 slogs Lärbro skola, Fårösundskolan, Solklintskolan och Fole skola samman till Norra Gotlands skolområde under ledning av en rektor och två biträdande rektorer. Bildandet av Gotlands resursskola, som omfattar Lövsta resursskola, tal- och språkklasserna på Tjelvarskolan och Solbergaskolan, skapar nya möjligheter kring samordning och likvärdighet för elever i behov av förstärkt särskilt stöd.

Under läsåret har socialtjänsten haft konsultation för de grundskolor som velat få stöd kring elever. Det har skett i förebyggande syfte och har hjälpt rektorerna att veta hur man ska agera och skriva bättre orosanmälningar vilket medfört vinster i båda verksamheterna. Under höstterminen 2022 utvecklades detta med ett team som är en del av pilotprojektet FOSSAM - en ny modell för tidig samverkan kring barn/unga mellan 6 och 16 år – som består av socialtjänst, Första linjen, Barn- och elevhälsan samt utbildnings- och arbetslivsförvaltningen.

Samarbetet mellan polis, socialtjänst, ungdomsverksamhet och skola har utvecklats med framarbetade samtycken vilket gör det lättare att samverka kring unga som riskerar ett utanförskap. En kompletterande rutin vid överlämning kring trygghet och studiero har arbetats fram tillsammans med gymnasiet och den har underlättat elevers övergång till gymnasiet.

Under läsåret har Högbysskolan och Klinteskolan deltagit i projektet ”Fullföljd utbildning” med stöd av SKR för att främja skolnärvaro där man fördjupat sig i forskning och sett hur andra kommuner arbetar förebyggande. Detta har utmynnat i en handlingsplan som presenterats för politiker, Barn- och elevhälsan samt rektorer och chefer inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. De båda skolorna har också haft samarbete med koordinatörer i ett projekt för att främja skolnärvaro. Det har blivit stor skillnad för flera elever som fått del av detta.

Åtta grundskolor deltar i utvecklingsprojektet Lika-Olika där Länsförsäkringar Gotland bidrar med ekonomiska medel. Projekt pågår under tre år. Fokus ligger på att göra förflyttningar kring egna värderingar, fördomar, attityder, beteenden, konsekvenstänk, självkänsla och mycket mer. Ytterst handlar det om att skapa tolerans för varandras olikheter och att främja medmännisklighet och motverka fördomar och rasism.

Särskolan ingår sedan i juli 2022 som en del av grundskolans organisation vilket förväntas skapa möjligheter för samarbete. Inom särskolan pågår kompetensutveckling inom syn, hörsel, epilepsi, lågaffektivt bemötande. Det finns tre förstelärare som arbetar med kompetensutveckling inom APL (Arbetsplatsförlagt lärande), estetisk verksamhet samt utveckling av specifik verksamhet. Även fritidshemsutveckling har påbörjats i särskolan.

Den nya läroplanen LGR 22 trädde i kraft höstterminen 2022. Skolorna och skollinjerna har arbetat med att implementera nyheter i centralt innehåll, kursplaner och nya betygskriterier.

Projektet ”Ny förälder i Sverige” pågår och tre kursomgångar har genomförts under våren. Syftet är att stärka föräldraförmågan och relationen mellan förälder och barn. Det kan handla om att ge föräldrar kunskap om barnets rättigheter, hälsa och utveckling och genom detta bidra till tryggare och mer välinformerade föräldrar. Både vårdnadshavare och utbildare är nöjda med kurserna och utfallet av dessa. Projektet har beviljats ytterligare medel och målgruppen utökas till att även inkludera föräldralediga. Förhoppningen är att genom dessa tidiga insatser kunna skapa goda relationer mellan vårdnadshavare och förskola/skola - något som kan förebygga utanförskap, främja integration och gynna skolresultaten framåt.

Barn- och elevhälsan fortsätter att vara en part i det övergripande regionala samverkansarbetet och har exempelvis tagit på sig projektet Fysioterapeut i skolan i regi av regionens omställningsarbete ”Hälsa genom hela livet” och ”God och nära vård”. Barn- och elevhälsan fortsätter att förstärka det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet genom att ytterligare utveckla och förankra likvärdiga insatser såsom Psykosociala programmet, Stadig grund och analyser/insatser utifrån resultat av hälsosamtalen och att satsa på evidensbaserade metoder som Youth Aware of mental Health (YAM) riktat till högstadiet, PAX (metod för att skapa trygghet och studiero i skolan) och föräldrastödsprogrammet ABC. Skolfam, en förebyggande insats för familjehemsplacerade barn, har sedan ansvarsövertagandet från socialförvaltningen fortsatt. Nyligen gjordes en genomgång av de elever som hunnit avsluta sin Skolfam-insats och det visade samma mönster av goda resultat som man sett i nationell forskning. Flertalet kompetenshöjningar har gjorts inom Barn- och elevhälsan, men en större satsning riktad till samtliga var en digital studiecirkel på temat Barn som far illa, genom en utbildning från Barnafrid, detta i syfte att förstärka kompetens hos samtliga i elevhälsan rörande denna sårbara målgrupp

2.5 Lokalförsörjning

Det finns ett stort behov av en regionövergripande lokalförsörjningsprocess för att önskvärt kunna användas lokalt på utbildnings- och arbetslivsförvaltningen för strategisk planering. Förvaltningen har stora behov och en förväntan på att relevanta investeringar och underhåll görs i de lokaler som nämndernas verksamheter är förlagda till. Det är viktigt att förvaltningen har en sammanhållen och övergripande lokalförsörjningsstrategi på kort och lång sikt, vilket måste göras regionövergripande och över nämndgränserna.

I utvecklingsarbetet är det även viktigt att ytterligare tydliggöra och klargöra ansvarsfördelning mellan utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, teknikförvaltningen (TKF) men även regionstyrelseförvaltningen genom (RSF)-Digitalisering.

För att möta ett högt tryck på förskolorna i Visby öppnades under våren en temporär förskoleavdelning på förskolan Lien. Avdelning stängdes till juli månad och barnen gick sedan över till Törnekvior's förskola. Lösningen var ekonomiskt kostsam då det endast var en avdelning och få pedagoger. Dock kan konstateras att det innebar en väldigt god förskolestart för dessa 1-åringar.

Utbyggnaden av den fristående skolan Innovita har påverkat grundskolans ekonomi avsevärt. Totalt flyttade 120 elever från den kommunala grundskolan till enskilda

huvudmän under året. Eleverna kom från de flesta kommunala skolor på ön, därav svårigheter att leva upp till det besparingsbeting grundskolan var ålagd. Det fria skolvalet påverkar elevunderlagen på skolorna vilket i sin tur påverkar skolans ekonomi.

Underhållet och renoveringen av Södervärnskolans har fortskridit enligt planerna. I juni påbörjades återflytt av högstadiet. Etapp två: renovering av café och bibliotek, blev klar till höstlovet. Skolan återinvigdes den 15 november.

Första spadtaget till nya Alléskolan togs i september och eleverna från Alléskolan har evakuerats till de tillfälliga lokalerna på Södervärnskolans gård.

Särskolan är en verksamhet som är i behov av många små rum för att kunna möta elever i lugna och mindre sammanhang. Idag finns en lokalbrist för elever i mellanstadiet samt högstadiet.

Under året har en översyn tillsammans med vårdförbundet gjorts av de lokaler som används av skolsköterskorna. Flera av dessa lokaler på skolorna har inte levt upp till lagkrav och gällande riktlinjer på området och några har kunnat åtgärdas under året. Det kvarstår dock några lokaler som behöver en lösning, bland annat gällande förutsättningar för vaccinationer, där en lösning kan vara att man vaccinerar på de större skolorna eller utrustar de mindre skolornas lokaler så de uppfyller kraven, vilket medför kostnader. Det här gäller även för barn- och elevhälsans övriga yrkeskategorier. Kuratorer och skolpsykologer som sitter centralt upplever problem med att hitta rum att använda på några skolor när de är där för att träffa elever eller vårdnadshavare.

3 Förväntad utveckling

3.1 Stödet till chefer – avgörande för utveckling framåt

Årets medarbetarundersökning visar på ett negativt resultat när det gäller chefers stress och känsla av otillräcklighet. Det är avgörande för fortsatt hög kvalitet att våra chefer har goda förutsättningar och stödet till chefer kommer att vara en fråga som behöver ligga i fokus kommande åren. Förvaltningen anser att frågan om chefsstöd bör belysas ur ett regiongemensamt kvalitets- och likvärdighetsperspektiv. Hur använder vi våra resurser på bästa sätt och hur uppnår vi bästa kvalitet på det arbete som ska utföras?

Följande områden behöver belysas;

- HR
- Ekonomi och upphandling
- Kommunikation
- Digitalisering och systemstöd
- Lokal- och försörjningsfrågor

Förvaltningsledningen kommer behöva lyfta dessa frågor till egen diskussion och vidare till koncernledning och berörda strategiska nätverk. Diskussionen bör även innefatta att kartlägga förvaltningarnas behov av kompetenshöjande insatser inom områdena samt hur resurser fördelas. Utan kartläggning och korrigerande åtgärder finns det stor risk för att detta blir ett större arbetsmiljöproblem vilket kan leda till sjukskrivningar och högre personalomsättning.

Frågor inom försörjningsområdet behöver lyftas upp än mer tydligt och systematiskt inom förvaltningen, i samverkan med teknikförvaltning och regionstyrelseförvaltning. Återkommande rapporteringar om nuläge och framtid till förvaltningsledning och nämnder är av betydelse.

En översyn av regionstyrelseförvaltningen är nu initierad och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen välkomnar den.

3.2 Effekter av en ny omvärld

Det är inte helt lätt att mäta effekterna av två år av pandemi och nu verkar dessutom öka. Resultaten i nämndens verksamheter är fortsatt goda men skolformerna och Barn- och elevhälsan vittnar om mer oro bland barn och elever. Den ökade oron och en ökad psykisk ohälsa finns det flera orsaker till. Men två år med pandemi, ett krig i vårt närområde, lågkonjunktur och medierapporteringen om ökat dödligt våld och med den ökade känslan av otrygghet påverkar oss alla.

Pandemin har bidragit till nya arbetssätt. Att arbeta hemifrån och på distans har blivit en naturlig del för medarbetare som har uppdrag som medger detta. Inom central förvaltning beskriver medarbetare att det finns både för- och nackdelar med att arbeta hemma. Möjligheten med förbättrad logistik hemma, att styra över sin egen arbetssituation och få ihop livspusslet bättre är uppskattad även om det finns en risk att det aldrig blir riktigt ledigt då arbete och fritid lätt överlappar och flyter ihop. Det finns också ett starkt behov av att vara på arbetsplatsen och träffa kollegorna – vara en del av en helhet som delar samma lägesbilder.

Att under lång tid utebli från det viktiga informella samspelet med kollegor kan innebära en risk för utanförskap och tappad information som nämnden som arbetsgivare behöver vara medvetna om. Det är viktigt att förvaltningen tillsammans, chefer och medarbetare i samråd, utvecklar bra samarbetsformer för de som arbetar på distans och på kontoret. Att motverka riskerna och ta tillvara de möjligheter som finns. Arbetsgivaren behöver kontinuerligt lyfta frågan om hur inflytande och delaktighet bevaras och utvecklas samtidigt som möjlighet till hemarbete består.

Region Gotland beslutade under året att användning av kontorsarbetsplatserna på Visborgsområdet ska effektiviseras. Arbetet med att införa neutrala obokningsbara kontorsarbetsplatser som återställs efter varje arbetspass har för flertalet medarbetare inneburit en stor förändring. Det är en ännu pågående process som behöver utvärderas kontinuerligt. Att alla inte kan vara på arbetsplatsen samtidigt gör att medarbetarna upplever det svårare att träffas. Några känner sig utanför gemenskapen och saknar tillgången till den spontana kommunikationen vid till exempel en fikarast. De informella kontakterna mellan medarbetare och chefer ger mycket information och skapar goda relationer.

Modersmålsenheten planerar för att ha en fortsatt beredskap att ta emot elever från Ukraina i de gotländska skolorna, då kriget inte ser ut att upphöra. Då antalet personer på Gotland som pratar ukrainska är begränsat är det svårt att rekrytera lämplig personal i den omfattning vi skulle behöva. Då eleverna efter sin tid i Lotsen blir utspridda på olika skolor, främst på landsbygden, blir arbetet att tillgodose elevernas behov enormt resurskrävande. Idag finns det cirka 60 ukrainska elever i skolorna och från höstterminen är de utspridda på fjorton olika skolor.

Prognosen utifrån den nationella politiken är att det kommer färre kvotflyktingar till Gotland under kommande år.

3.3 Kompetensförsörjning framåt

Den stora utmaningen framåt är att rekrytera, behålla och få tillbaka medarbetare till nämndens verksamheter. Samtliga verksamheter beskriver hur svårt det är att rekrytera behörig personal, vissa kategorier är svårare än andra men behovet är generellt.

Utvecklingen av färre sökande till lärarutbildningarna är oroande. Förvaltningen har ett gott samarbete med Uppsala universitet Campus Gotland och det behöver hållas i och utvecklas. Processledarutbildningen har nämnts under händelser av väsentlig betydelse och målet är att vi skall se effekter av det de närmaste åren i form av utökat kollegialt lärande och nya steg i det systematiska kvalitetsarbetet.

Kompetensförsörjningsplanen är ambitiös och innehåller ett flertal insatser för att råda bot på bristen av personal. Det här beskrivs mer under kapitlet väsentliga personalförhållanden. Det verksamheterna beskriver i sina egna skrivningar handlar om att vara attraktiva arbetsgivare. Att få ägna sig åt kärnuppdraget och skala av kringuppgifter är attraktivt för lärare.

Grundskolan kommer att behöva arbeta mer med kompletterande kompetenser för att ge ett färre antal legitimerade lärare möjlighet att fokusera på sitt kärnuppdrag och därmed ge alla elever den utbildning de har rätt till. Ett pilotprojekt pågår inom grundskolan.

En annan viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare är att ständigt arbeta med kompetenshöjande insatser såsom utbildningsdagar och nätverksträffar för kollegialt lärande. Detta är också viktigt för att binda ihop alla över ön till att bli gemensamma kollegor och försöka att skapa strukturer som gör att de sedan kan fortsätta att nätverka med varandra i vardagen med hjälp av den digitala tekniken. Det här är ett sätt att försöka motverka att lärare väljer att söka arbete på stora enheter i tätort vilket utarmar de mindre enheterna. Framför allt förskolan kan se att de har ökat i attraktivitet som arbetsgivare genom dessa strategier.

Region Gotlands skolstruktur påverkar grundskolans möjligheter att bemanna samtliga skolor med behöriga lärare. Även om Skolverkets prognos blivit något bättre så behöver 75 procent av lärarkåren förnyas till år 2035. Särskilt svårt är att få behöriga lärare årskurs 7–9 samt lärare i praktiskt estetiska ämnen, lärare i fritidshem och SVA-lärare.

Förskolans arbete med strategiskt hållbar bemanning är utmanande och det går att läsa mer om i förskolans egen verksamhetsberättelse. Arbetet går ut på att skapa en arbetsmiljö som minskar stress genom att schemalägga personalens tider utifrån hur det ser ut i barngrupp och på hela förskolan. Det här ska förhoppningsvis mynna ut i minskad känsla av stress över att man vissa tider på dagen är för få i förhållande till antal barn. Strategisk hållbar bemanning tillsammans med statsbidraget för kvalitetshöjande insatser som skall möjliggöra mindre barngrupper kan bli en påverkansfaktor på att talet för barn per årsarbetare kan bli stabilt.

Att utannonsera tillsvidare tjänster som barnskötare ger en stabilare organisation och en kvalitetshöjning. Rektorer berättar även att andelen manliga sökanden har ökat när det finns fasta tjänster som barnskötare i stället för vikariat.

Projektet ”Framtidens barnskötare i fokus”, som kommer att vara en fortsatt satsning, ger ökade möjligheter till att säkra kompetensförsörjningen av barnskötare.

Ett problem är att det fortsatt är svårt att rekrytera till landsbygden där dagens höjda bensinpriser spelar in.

Tyvärr gör brist på bostäder och att förvaltningen inte alltid kan matcha önskad lön att vi mister lärare från framför allt Stockholmsområdet som är intresserade av en tjänst.

3.3.1 Frånvarande elever och elever med behov av särskilt stöd ökar

Grundskolan ser ett ökat antal elever med både frånvaroproblematik och elever i behov av mer stöd. För att bättre kunna möta dessa utmaningar måste vi se till att bli ännu mer förebyggande vad gäller upptäckt och insatser men också kring trygghetsskapande arbete. Satsningen på Högbyskolan och Klinteskolan med fullföljd utbildning har gett positivt resultat för elevers närvaro. Ambitionen är att implementera handlingsplanen av det arbetet på alla grundskolor på Gotland. Förvaltningen kan nog påstå att det är tidiga insatser i samarbete med elevhälsa, vårdnadshavare och andra aktörer som socialtjänst, BUP och habilitering som är det effektivaste skyddet mot problematisk skolfrånvaro.

Under året 2022 har sarskolan tagit emot 16 nya elever och bara tre elever från gymnasiesarskolan slutade. Under 2023 är det 18 nya elever på väg in.

Av dessa elever har flera elever omfattande behov och befinner sig på tidig utvecklingsnivå. Detta har i sin tur lett till att det går fler elever på sarskolans fritidshem. För att öka tillgängligheten och likvärdigheten för elever och vårdnadshavare finns nu både morgonfritids och sommarfritids. Utökade öppettider leder till ökat personalantal vilket ger ökade kostnader.

Elevökningen innebär ett ökat behov av medarbetare med rätt behörigheter. Under 2022 har sarskolan haft svårt att rekrytera medarbetare både när det gäller behöriga lärare och elevassistenter vilket ökat arbetsbelastningen på medarbetarna i verksamheten.

En följd blir också ett utökad behov av ledningsstöd, idag har varje rektor 40 medarbetare, högre kostnad för skolskjutsar och ett utökad lokalbehov.

Den 1 juli 2023 byter sarskolan namn till anpassad grundskola respektive anpassad gymnasieskola.

3.4 Lokaler och investeringar

Det finns stora behov och en förväntan på att relevanta investeringar och underhåll görs i de lokaler som nämndernas verksamheter är förlagda till. Det är viktigt att med en sammanhållen och övergripande strategi när det gäller lokalförsörjning på kort och lång sikt, vilket måste göras över nämndgränserna. I utvecklingsarbetet är det viktigt att ytterligare tydliggöra och klargöra ansvarsfördelning mellan utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, teknikförvaltningen (TKF) men även RSF-Digitalisering. Rektorer och chefer ska hållas informerade kontinuerligt, göras delaktiga och även utbildas inom området för att få det stöd de behöver och känna en trygghet i hur frågorna omhändertas.

Lokalförsörjningsplanen 2023–2033, den kommande mål och budgetbeskrivningen och den beslutade investeringsplanen beskriver behoven i detalj, men några korta punkter om de största utmaningarna i närtid kommer här:

- Samlokalisering av Gotlands resursskolas olika delar, tal- och språkklasserna årskurs F-6 och Lövstas verksamhet, vilket skulle kräva nya/andra lokaler.
- Lokalbrist i Roma. Barnantalet och elevantalet i Roma ökar och både förskolan och grundskola har utökade behov. Sedan länge finns ett stort behov av idrottshall och nu är det snart på väg att bli verklighet.
- Sanda förskolas nuvarande lokaler har brister och paviljongslösningarnas tillfälliga bygglov har nått sin gräns. En förstudie för att lösa helheten för Sandas för- och grundskola pågår.
- Förskolan Korallen i Västerhejde har paviljonger med tillfälligt bygglov som går ut juni 2024. I dessa lokaler vistas i nuläget 30 barn med personal.
- På Hackspettenområdet samsas flera olika verksamheter, både inom nämndens och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsområde. Med en växande vuxenutbildning så måste en lösning på plats inom kort. Mest akut är särskolans utökade behov redan till hösten 2023.

3.5 Grundskolans ekonomi

Grundskolan har fortsatt utmaningar att få en ekonomi i balans. Nuvarande organisation med många små skolenheter är den enskilt största anledningen och ytterligare medel behöver tillskjuts för att kompensera.

Ett ökat antal elever i behov av särskilt stöd samt ökande psykisk ohälsa hos elever påverkar också ekonomin. Många av dessa elever har behov av en personal som finns nära hela tiden.

Statsbidrag påverkar bärigheten i ekonomin då det inte finns någon säkerhet i att dessa medel beviljas. Vilka statsbidrag som går att söka skiljer sig också åt, vilket även det försvårar planering av verksamheternas personalvolym och direkt verksamhetens ekonomi.

Rekrytering av personal från fastlandet påverkar lönestrukturen, vilket är bra ur ett nationellt perspektiv, men påverkar ekonomin i verksamheterna. Lönefrågan för lärare, biträdande rektorer och rektorer behöver arbetas med framöver då respektavstånden minskar.

3.5.1 Behovet av barn- och elevhälsans främjande och förebyggande arbete är stort

Barn- och elevhälsan fortsätter att utveckla det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, som enligt lagstiftning är det elevhälsan främst ska arbeta med. I och med förstärkningen av rambudgeten under 2022 kunde några ytterligare kliv göras i detta. Dock fortsätter majoriteten av grundskolans rektorer att efterfråga ökad tid från Barn- och elevhälsan. Rektorerna ser att den tilldelade budgeten inte medger elevhälsans medarbetare att närvara och ge insatser på skolorna i den grad som behövs utifrån elevernas/skolornas behov. På gymnasiet har kuratorsgruppen under en längre period inte kunnat möta efterfrågan och där har extraresurser satts in för att på kort sikt hantera läget. För hållbarhet på sikt är analysen att resursfrågan behöver ses över. Även på flertalet grundskolor är efterfrågan hög och trycket på Barn- och elevhälsans medarbetare högt och vi förväntar oss ett fortsatt högt tryck och efterfrågan på Barn- och elevhälsans kompetenser, insatser och tillgänglighet för elever, skolan och vårdnadshavare. Beslutet om att införa en resursskola medförde att

vi fick ytterligare en enhet att bemanna, men eftersom det inte fanns en plan för finansiering av elevhälsa kopplad till resursskolan, medförde det att vi fick ta resurser från ramförstärkningen som egentligen hade behövts för att stärka upp befintliga skolenheter med elevhälsa.

Barn- och elevhälsan ser fortsatt en ökning av antal skolremitter till BUP och andra delar av vården, en ökning av antal tilläggsbeloppsansökningar, en ökning av elever i behov av särskilt stöd, en ökning av elever som ska börja särskola framåt, en ökning av ansökningar till förvaltningens resursskola, en ökning av elever som riskerar att inte uppfylla skolplikten och en ökning av behov av elevhälsans insatser och kompetenser som konsekvens utifrån Covid-19 pandemin.

Förvaltningen ser också utökat ansvar och utökade arbetsuppgifter för Barn- och elevhälsan som konsekvens av omställningen till ”God och nära vård”/”Hälsa genom hela livet” som regionfullmäktige beslutat ska genomföras.

Med resursförstärkning kan barn- och elevhälsan även se att de skulle kunna göra ytterligare kliv i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Ett exempel är Youth Aware of Mental Health (YAM), en evidensbaserad, hälsofrämjande och preventiv manualbaserad metod. Vi har i nuläget sammantaget fem utbildade YAM-instruktörer. De utför YAM utöver sina ordinarie uppdrag vilket gör det svårt att genomföra programmet bland samtliga elever i årskurs 8 under ett läsår, vilket är målbilden. För att nå dit skulle elevhälsan behöva avsätta mer tid för detta uppdrag, men som då blir ett problem för de skolor de har sina ordinarie uppdrag på, som då får mindre resurser. Detsamma gäller spridningen av insatser som PAX, ABC-föräldrautbildning och Stadig grund, samt t.ex att börja arbeta aktivt med insatser för öka fysisk rörelse i skolan som är en av Hälsa genom hela livets aktiviteter i färdplanen.

4 Måluppfyllelse samhällsperspektivet

Social hållbarhet

För Region Gotland innebär social hållbarhet att bygga ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare. Ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. Gotland är en ö som präglas av en mångfald av uttryck och ett rikt kulturliv. En plats där människor känner tillit och förtroende för samhället och varandra samt känner sig delaktiga i samhällsutvecklingen. Ett socialt hållbart samhälle som tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. Samhället ska tillgodose alla människors grundläggande behov, säkerställa de mänskliga rättigheterna, bidra till att alla människor är inkluderade samt anpassas och utformas utifrån de grupper som har störst behov.

4.1 Mål 1. Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande

Bedömning

Delvis uppfyllt

4.1.1 Inledning

Att klara gymnasiet har stor betydelse och ger förutsättningar för det fortsatta livet. Det vittnar både forskning och erfarenhet om. För att klara det här målet är det viktigt att samtliga delar i förvaltningens verksamhet fungerar väl och ser sig som lika viktiga delar i en lång kedja. Det är redan i förskolan grunden läggs för att målet ska uppnås och för de elever som inte fullföljde gymnasiet på den dag förvaltningen kallar att ta studenten så finns alla möjligheter att klara detta på Gotlands folkhögskola och hos vuxenutbildningen. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen ska ge förutsättningar för ett livslångt lärande. För att få hela bilden av hur arbetet med den kedjan gått under 2022 utifrån de aktiviteter som genomförts så behöver man läsa respektive avdelnings beskrivning. Här följer en sammanfattande beskrivning kring hur det gått med måluppfyllelsen.

4.1.2 Sammanfattning av måluppfyllelse utifrån valda aktiviteter 2022

Arbetet med en tillgänglig lärmiljö, att vara en skola för alla, kommer vara ett ständigt pågående arbete och en naturlig del i det systematiska kvalitetsarbetet. Ett särskilt uppdrag finns på central förvaltning för att följa och utvärdera det arbetet. För att öka kunskapen om vad som behövs för att skapa en tillgänglig lärmiljö för alla så har kompetensutvecklingsinsatser och erfarenhetsutbyte fortgått under 2022. Alla förskolor, kommunala och privata har deltagit på en hel utbildningsdag inom språkutvecklande arbete den 31/10 2022. En förutsättning för lärande är att varje barn har ett rikt ordförråd och därmed kan tillförskaffa sig kunskaper. Arbetet med språkutvecklande arbete kommer att fortsätta 2023, till del finansierat av statsbidraget för kvalitetshöjande insatser för förskolan.

Projektet Bokstart har övergått till ett kontinuerligt arbete som görs i samarbete med hälso- och sjukvårdsförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen. Följeforskning är klar och arbetet sker fortlöpande utifrån analys och fortsättning framåt i en styrgrupp där alla förvaltningar är representerade. I Region Gotlands förskolor har vi knutit ihop Bokstart med det språkutvecklande arbetet. För att kunna förstärka ytterligare insatser har förskolan fått ta del av statsbidraget "Språkutvecklande insatser" och har nu en styrgrupp även där för beslut av aktiviteter. Kvalitetspriset 2022 inom Region Gotland tilldelades Bokstart för det goda resultatet av samarbetet.

För grundskolan kan projektet Lika Olika särskilt nämnas. Projektet pågår under tre år och fokus ligger på att göra förflyttningar kring egna värderingar, fördomar, attityder, konsekvenstänk, beteenden, självkänsla och mycket mer. Ytterst handlar det om att skapa tolerans för varandras olikheter. Satsningen riktas mot elever, vårdnadshavare och medarbetare.

Samarbetet mellan förskolan och grundskolan har fått en nystart efter pandemin genom en gemensam konferens under 1,5 dagar där alla tillsammans diskuterat var man befinner sig och vilka delar där samarbete behövs på en övergripande nivå. Bland annat har man beslutat att alla skall använda den mall som nu är färdigställd och reviderad för övergångar mellan förskola och skola samt mellan grundskola och gymnasium.

I det regionövergripande samverkansforumet samarbetar både förskolan och grundskolan med socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att hitta strukturella former för att kunna mötas kring de barn som behöver extra stöd. Med samtycke från vårdnadshavare går det att samordna insatser runt dessa barn och elever. Under 2022 har arbetet utvärderats och förändringar har gjorts för att nå ännu längre. FOSSAM är ett konkret exempel – där en ny modell för tidig samverkan kring barn/unga 6-16 år prövas.

Två stora projekt har pågått under året i samarbete med SKR. "Skriva sig till lärande" (STL) och "Fullföljd utbildning". Den senare har varit och är ett mycket positivt utvecklingsarbete med fokus på de elever som varken studerar eller arbetar.

Avdelningen för stöd och utveckling stödjer när skolformer behöver hitta nya vägar och samarbetsmöjligheter och följer upp effekterna av våra utvecklingsarbeten. Barn- och elevhälsan är också en aktiv och drivande part i förvaltningens olika utvecklingsarbeten och samarbetar för förbättring gällande bland annat: tilläggsbelopp, övergripande elevhälsoplan, likvärdig skola, problematisk skolfrånvaro, elever med problemskapande beteende, medicinsk studie- och yrkesvägledning, resursskolan, Lotsen och projektet "Fullföljd utbildning".

Skolan ska ge varje barn, elev och medarbetare en adekvat digital kompetens. Ny teknik och digitalisering är några av nycklarna för alla medarbetare att hitta nya effektivare arbetssätt, öka samverkan och bli en mer tillgänglig förvaltning. Här har den fortfarande pågående pandemin gett en skjuts i arbetet. Det som för två år sedan var önskvärt och "nice-to-have" har nu blivit "need-to-have". Fjärrundervisning, distansundervisning och digitala möten är numer självklarheter. Hinder för att nå ännu längre är att den digitala kompetensen är varierande hos våra medarbetare och att det råder stora oklarheter kring molntjänster. Här behöver förvaltningen stöd från Sveriges Kommuner och Regioner - SKR.

4.1.3 Mätbara resultat

Nämndens viktigaste mätvärde under mål ett är att eleverna klarar att bli behöriga till gymnasiet. Andel behöriga till yrkesprogram på gymnasiet i juni 2022 var 86,8 procent vilket är något bättre jämfört med riket.

Under våren presenterades resultatet av Skolinspektionens enkät kring trygghet och studiero. Frågorna ställs till årskurs 5 och årskurs 8. Resultatet är gott, eleverna i den gotländska skolan känner sig trygga med både kamrater och lärare. I december presenterade SKR sin kommunrapport, Öppna jämförelser. Även här är bilden tydlig, nämndens verksamheter gör goda resultat. Förskolan har inte så många mätbara resultat, men konstateras kan att 98 procent av barnen på Gotland går i förskolan är en viktig siffra. Förskolan lägger en viktig grund för det fortsatta lärandet. För grundskolans del är det särskilt glädjande är att resultatet i matematik för elever i årskurs 6 har höjts och där tillhör Gotland de 25 procent bästa kommunerna i riket.

Skillnader i resultat kvarstår dock mellan skolor och mellan pojkar och flickor.

Kulturskolan Gotland utgör en viktig del av många ungas utveckling och lärande. Att kunna bedöma detta i måluppfyllelsetermer är näst intill omöjligt. Glädjande är att 90 procent av eleverna och deras föräldrar är nöjda med verksamheten.

4.2 Mål 2. Befolkningen har likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor

Bedömning

Delvis uppfyllt

4.2.1 Inledning

Målet är stort och brett. Det handlar om att bli väl bemött i våra verksamheter, att få lämna våra verksamheter med gott självförtroende och stärkt självkänsla inför nästa steg i livet, att få det stöd man behöver och att våra lärmiljöer är hälsofrämjande. I skolan ska alla, oavsett bakgrund och förutsättningar ha lika möjlighet och lika villkor till delaktighet och inflytande på lektioner, undervisning och aktiviteter.

Att klara skolan är en viktig del för goda uppväxtvillkor. Tyvärr kan förvaltningen konstatera att det är skillnad i förutsättningar mellan våra skolor för att det ska vara likvärdigt. Det finns en tendens till segregation även på Gotland. Det fria skolvalet påverkar, några väljer och några blir kvar, när förvaltningen vet att det är mångfald och en mix av elever som ger bäst resultat för helheten. Tillgång till behöriga lärare påverkar resultaten.

4.2.2 Sammanfattning av måluppfyllelse utifrån valda aktiviteter 2022

Likvärdiga förutsättningar kräver samverkan över gränserna. Samarbetet med övriga förvaltningar i det som förvaltningen numer benämner samverkansstrukturen (BarnSam och VuxenSam) fungerar allt bättre och är mycket viktigt för att nå målet. Under 2022 har steg tagits för att samverkansforumet skall bli mer verksamhetsnära och operativt för att vi skall lyckas tillsammans. En gemensam kompetensutveckling för hälso- och sjukvården, socialtjänsten och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen genom forskningsinstitutet IFOUS – innovation, forskning och utveckling i skola och förskola, har ökat kunskapen kring elever med problematisk frånvaro.

Tvårs över förvaltningsgränserna pågår omställningsarbetet till en god och nära vård. På Gotland har vi valt att bredda perspektivet under namnet "Hälsa genom hela livet" Färdplanen är fastställd och förvaltningen deltar aktivt. I verksamhetsplanen 2023 samlas de hälsofrämjande åtgärderna alltmer under detta paraply. Att tidigt grundlägga goda livstilsvanor är naturligtvis en fråga som direkt rör förvaltningens uppdrag.

I förvaltningen är en välfungerande elevhälsa som samarbetar väl med skolenheterna en viktig förutsättning. Elevhälsan är proaktiv och utvecklar ständigt det förebyggande och hälsofrämjande uppdraget. I barn- och elevhälsans aktivitetsplan och avdelningsberättelse får man en bild av den mängd av insatser som erbjuds för en likvärdig uppväxt. YAM, PAX, MFHA, ABC-föräldrautbildning, Stadig grund och Psykosociala programmet är exempel.

En övergripande elevhälsoplan är nu framtagen för förvaltningen. Den är ett stöd för rektorer och personal i elevhälsoarbetet och ska ge en övergripande helhetsbild av elevhälsoarbetet som underlag för utvärdering och kontinuerlig utveckling.

Satsningen på "Fullföljd utbildning" på Högbyskolan och Klinteskolan ger redan resultat. Samarbetet med ungdomsavdelningen gör att några elever som varit frånvarande under lång tid är tillbaka i skolan. Ett riktigt gott exempel.

Förste förskolelärare har under hösten startat upp arbetet med kollegialt lärande i genus och jämställdhet. Till stöd har de filmer och case som visas och diskuteras.

Under våren har alla skolledare i förskolan slutförd den utbildning i genus och jämställdhet som hållits av regionens jämställdhetsstrateg samt Länsstyrelsen på Gotland.

Olika förutsättningar gällande likvärdighet mellan skolorna är en utmaning framåt gällande särskilt stöd och svenska som andraspråk. I grundskolan har fler särskilda undervisningsgrupper startats under 2022 för att ge bättre förutsättningar för elever med särskilda behov.

Kulturskolan arbetar aktivt på att försöka nå underrepresenterade elevgrupper.

Tydligare rutiner för arbetet mot kränkande behandling har tagits fram under året. Barn- och elevhälsans kuratorsgrupp har gjort en inventering av skolornas arbete mot kränkande behandling på strukturell nivå som bas i ett utvecklingsarbete för ökad kvalitet och likvärdighet. E-tjänsten för att anmäla kränkande behandling används och bedöms fungera mycket bra.

När det gäller målet att samla olika aktörer i "Nätverket för pedagogiskt resursutbud" och utveckla kulturgarantin så är kulturskolan nu mycket nära. Kulturgarantin har hittat sin första form såsom ett upphandlat bokningsverktyg och börjat utbilda aktörer och skolpersonal i detta.

4.2.3 Mätbara resultat

Hur mäter man livskvalitet och goda uppväxtvillkor? Resultaten i skolan i form av godkända betyg är en faktor men det finns några andra siffror som också ger en bild. Det är en ökning av orosanmälningar till socialtjänsten under det senaste 1,5 åren. Grundskolan har fler elever som har en problematisk frånvaro och där risk för skolplikten föreligger. Det är illa, samtidigt visar resultatet på Skolinspektionens enkät att eleverna på Gotland känner sig trygga och trivs i skolan. Anmälningar om kränkande behandling minskar något och antalet klagomålsärenden är lika som 2021.

Under 2021 kom rapporten "Hur mår ungdomar på Gotland, en rapport om gotländska ungdomars mående, psykiska hälsa, levnadsvillkor och levnadsvanor". Rapporten visar att de flesta ungdomar (65 procent) i högstadiet och gymnasiet på Gotland själva skattar att de mår bra. Två av tio ungdomar (18 procent) bedömer själva att de har psykisk ohälsa. Samtidigt som de flesta ungdomar i högstadiet och gymnasiet på Gotland uppger att de mår bra finns det tydliga skillnader mellan olika grupper. Det är vanligare att killar anger att de mår bra än att tjejer gör det. Det är också vanligare att tjejer anger att de är mycket stressade och otrygga på olika platser än att killar anger det.

Resultatet visar att det finns samband mellan mående och en rad olika faktorer. Exempelvis är det vanligare att ungdomar som har någon att prata med om sina känslor anger att de mår bra jämfört med ungdomar som inte har någon att prata med. Ungdomar som uppfattar sin familjs ekonomi som sämre än andra familjers ekonomi anger i lägre grad att de mår bra jämfört med ungdomar som uppfattar familjens ekonomi som bättre än andras. Det syns även samband mellan hur ungdomar anger att de mår i relation till exempelvis hur fysiskt aktiva de är, hur de sover, hur ofta de äter måltider eller deltar i anordnade fritidsaktiviteter och vilken stressnivå och framtidstro de har.

I dagsläget finns inga pågående ärenden hos Skolinspektionen, vilket är glädjande.

4.3 Mål 3. Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar

Bedömning

I hög grad uppfyllt

4.3.1 Inledning

Samarbete, samverkan och utbildning i samband med pandemin har bidragit till ökad trygghet och medvetenhet. Krisplanerna är uppdaterade. I samband med kommunikation kring pandemin har information tagits fram på olika språk. Det har gjorts med hjälp av modersmålsenheter, avdelningen för arbetsliv och etablering samt vuxenutbildningen.

Under året har krisberedskapen och kriskommunikationen inom Region Gotland utvecklats. Detta ställer dock krav på en flexibel och omställningsbar organisation. Förvaltningen har haft kontinuerliga morgonsamlingar och avstämningar kring nuläget och olika scenarios har diskuterats. Media har haft god tillgänglighet till talespersoner och aktuella ring- och kontaktlistor finns tillgängliga. Ledningsgrupper har roterat och inte varit på arbetsplatsen samtidigt.

Kontinuerlig utbildning, repetition och uppföljning för att hålla god kompetens inom krisplanarbete, krishantering och kriskommunikation är fortsatt mycket viktigt.

Ett projektdirektiv finns för det fortsatta säkerhetsarbetet. En gemensam utbildningsinsats, ett seminarium under namnet "PDV-Pågående Dödligt Våld" har genomförts. Ett stödande materiel har köpts in för att genomföras vid enheternas arbetsplatsträffar.

En utbildningsinsats för chefer och samverkansgrupper kring hot och våld har genomförts inom skolan och en översyn av skolors osäkra områden pågår. Utbildningsinsatserna i samverkan med fackliga organisationer fortsätter 2023.

Samarbete mellan alla säkerhetsansvariga inom förvaltning och region är här mycket viktigt samt att kommunikatörer involveras i arbetet.

4.3.2 Ekonomisk hållbarhet

För Region Gotland innebär ekonomisk hållbarhet att skapa tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Genom ökad attraktionskraft, höjd utbildningsnivå, innovativa idéer och samverkan skapas förutsättningar för tillgång till arbetskraft med rätt kompetens på lång sikt och därmed en ekonomisk tillväxt.

Vidare är ett bra näringslivsklimat, goda kommunikationer, tillgång till ett varierat utbud av bostäder och en väl utbyggd infrastruktur viktiga förutsättningar för att hela Gotland ska fortsätta att utvecklas positivt och nå en ökad befolkningsmängd.

4.4 Mål 4. Ökad befolkning i arbetsför ålder

Bedömning

Delvis uppfyllt

4.4.1 Inledning

För att fler människor ska välja att flytta till Gotland så är det mycket viktigt att förvaltningens verksamheter håller en god kvalitet. Gotland har en hög attraktionskraft och en ökande befolkning.

Den ”trånga sektorn” är bostäder. Det finns exempel på lärare som gärna skulle flytta till Gotland men där bristen på en bostad har varit hindret. Goda kommunikationer till och från ön är den andra avgörande frågan för en potentiell inflyttare.

Genom ett ständigt pågående systematiskt kvalitetsarbete arbetar verksamheterna med att bidra med bästa möjliga kvalitet för dem verksamheterna är till för. För- och grundskolan har under året fortsatt arbetet med att ta fram underlag för att möta den framtida skolans utmaningar. Väl fungerande skolor fördelade geografiskt över hela ön bidrar till att fler i arbetsför ålder vill flytta till Gotland.

Kompetensförsörjning är en utmaning. För att tillväxt och kompetensförsörjning ska kunna vara mer stabil på Gotland behöver våra arbetsplatser öka sitt mottagande och bredda kompetensnormen. Att skapa ett innanförskap på arbetsmarknaden och jobba bort det utanförskap som finns utifrån kriterier som etnisk bakgrund, funktionsvariation, utbildning och ålder är väsentligt i förvaltningens uppdrag.

Utredningen ”Framtidens förskola och grundskola” som presenterades 2021 i samband med förslaget till ny skolstruktur, påvisar att likvärdigheten brister i för- och grundskola. Den bilden förstärks i den rapport som regionens revisorer lämnade under 2021. Där skriver revisorerna sammanfattningsvis att förutsättningar saknas för en likvärdig grundskola på Gotland. Målet är en likvärdig skola för alla elever oavsett var eleven bor, att skillnader i resultat mellan skolorna på Gotland ska minska.

Lotsen, den centrala mottagningsenheten för nyanlända skolbarn 6–19 år som har ett annat modersmål än svenska, arbetar internt med att utveckla sin organisation på sikt till Lotsen 2.0. Flyktingmottagandet från Ukraina och massflyktsdirektivet har påverkat tankarna kring framtida organisation. Flyktingboendet i Klintehamn har framför allt påverkat Klinteskolans där det idag finns som har 13 olika modersmål.

Utvecklingen mot Lotsen 2.0 är tänkt att vara en kombination av central mottagning och fortsättning i det som kallas förberedelseklass. Elever med liten eller ingen studiebakgrund behöver längre tid för att lära ett nytt språk.

Gotland har under året av Skolverket pekats ut som en av de kommuner i landet som tagit emot flest nyanlända elever jämfört sin befolkning. Därför erbjuds finansierade insatser för nyanländas lärande under 2023.

För att skapa bärkraftiga och kvalitativt goda verksamheter omorganiserar förskolan och grundskolan till större ledningsområden. Små enheter bildar tillsammans större skolområden.

4.4.2 Mätbara resultat

Skillnaden är stor avseende andel behöriga i årskurs 9 till yrkesförberedande program på gymnasiet.

Från 93 procent på den skola som har högst behörighetsgrad till 65 procent på den skola som har lägst.

4.5 Mål 5. Det finns goda förutsättningar för att starta, driva och utveckla hållbara företag på hela Gotland

Bedömning

Delvis uppfyllt

4.5.1 Inledning

Även om målområdet inte, vid en första anblick, kan ses som primärt för en utbildningsnämnd så finns delar som ska göras enligt uppdraget och som också görs. I läroplanen finns skrivningar om entreprenöriellt lärande och det är klart att elever med goda kunskaper och ett gott självförtroende från skolan kan bli framgångsrika företagare. I ett annat perspektiv så bidrar nämndens verksamheter till att människor kan och vill bosätta sig på ön och bedriva sina företag härifrån.

Hur har det gått med målet?

Inom ramen för Ung företagsamhet Gotland (UF), så har grundskolan under 2022 deltagit i aktiviteterna Skolhackaton och Framtidsresan.

Studie- och yrkesvägledningen ligger inte inom nämndens ansvarsområde men naturligtvis påverkar Prao - praktisk arbetslivsorientering och studie- och yrkesvägledning i det breda perspektivet elevernas motivation till studier och i slutet av grundskolan valet till gymnasiet.

4.6 Mål 6. Det finns goda förutsättningar för ett offensivt bostadsbyggande över hela ön

Bedömning

Delvis uppfyllt

Mål 6 upplevs inte vara primärt för en utbildningsnämnd men det är givet att skolor av god kvalitet inom Region Gotland bidrar till att ge goda förutsättningar för bostadsbyggande och god inflyttning. Med underlaget till beslut om "Framtidens förskola och grundskola" som grund har förvaltningen fortsatt arbetet med en likvärdig skola över hela ön. I samband med beslutet fick GUBIS, de lokala utvecklingsbolagens samverkansorgan, ett uppdrag att arbeta tillsammans med skolorna i Kräklingbo och Stenkyrka för att tillvarata det engagemang som finns i bygderna och som visat sig i samband med dialogmöten. Det är viktigt att tänka helhet kring bostadsbyggande och skola och vara lyhörd för strömningar i samhället. Vad gör att människor väljer att vara kvar i skolan i sin bygd? Vad gör att man väljer ett alternativ i tätorten?

Arbetet med likvärdiga och kvalitativt goda verksamheter är centralt. Avdelningen för stöd och utveckling gör kontinuerliga uppföljningar inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Faktorer så som utbildning, globalisering, digitalisering, lokalförörjning, arbetsmarknad, kollektivtrafik, arbetsmiljö, föräldraskap, barnperspektiv är viktiga beståndsdelar i förvaltningens utvecklingsarbete. Upprätthållande av god kvalitet i verksamheterna vilket sedan kommuniceras ut och görs tillgängligt bidrar till att Gotland är en attraktiv plats att bosätta sig på.

4.6.1 Ekologisk hållbarhet

Region Gotlands arbete ska möjliggöra för boende, besökare och verksamheter på Gotland att bli klimatneutrala, i linje med nationella mål baserade på FN:s Parisavtal. Det innebär kontinuerliga utsläppsminskningar av växthusgaser genom omställning till förnybar energi och energieffektivisering. Vidare ska Region Gotland arbeta för ett rent grundvatten och en levande Östersjö samt bidra till giftfria kretslopp. Den cirkulära ekonomins betydelse ska öka och naturen ska brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.

4.7 Mål 7. Gotlands klimatavtryck minskar

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Varje arbetsplats arbetar för att tillsammans med medarbetare, barn, elever och deltagare minska klimatavtryck och medvetandegöra människans påverkan på miljön. Målet rymms inom de olika skolformernas läroplaner och kontinuerligt arbete höjer medvetandegraden successivt. Detta innebär att förvaltningen bidrar till måluppfyllelsen i ett mer förebyggande och långsiktigt perspektiv men individen påverkas i det vardagliga.

Sopsortering och kretslopp är i dag en mer naturlig del i skolornas vardag och kan ofta kopplas till undervisningssituationer. Möten och utbildningar sker till stor del digitalt för att minska klimatpåverkan genom förflyttningar.

Medvetenheten kring val av material är i dag högre. Utgår från tidigare genomfört arbetet med giftfri förskola. Arbetet pågår nu även inom särskola, grundskola och fritidshem, enligt handlingsplan för giftfri skola, särskola och fritidshem. Alla inköp görs utifrån hållbarhet och att de ska vara godkända från leverantörerna utifrån de krav som finns. Inköp av möbler görs gemensamt så att alla förskolor kan underlätta att ge varandra möbler när behoven växlar.

Förvaltningen delar ut Vasallens undervisningsstipendium två gånger per år. Det är ett stipendium som bidrar till att förverkliga undervisnings- och/eller projektidéer inom natur- eller miljöundervisning i vid bemärkelse. Stipendiet är ytterligare ett verktyg för att öka miljöintresset och nå en högre måluppfyllelse. Senaste mottagare av stipendiet; vårterminen 2022 var Väskinde skola.

För att få veta mer om genomförda aktiviteter rekommenderas läsning av avdelningarnas och enheternas egna rapporter.

4.8 Mål 8. Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Målet rymms inom de olika skolformernas läroplaner och kontinuerligt arbete höjer medvetandegraden successivt. Detta innebär att förvaltningen bidrar till förändring, förbättring och måluppfyllelse i ett mer förebyggande och långsiktigt perspektiv. Pandemin

har ytterligare tydliggjort och medvetandegjort medarbetare, barn, elever, deltagare och ungdomar om vattnets betydelse för människan, naturen och samhället.

Dagvatten beaktas numera i alla planerade och pågående projekt, i någon form. Vanligast är att dagvatten omhändertas för att möjliggöra bevattning. Försörjningsenheten bevakar detta kontinuerligt i samarbete med teknikförvaltningen. Flertalet skolor är numera mycket aktiva inom området och involverar eleverna pedagogiskt i det arbetet. Det handlar om att anlägga odlingslådor, uteklassrum, mindre skolträdgårdar, etc.

Vid nyproduktion och större periodiskt underhåll (PU) tas hänsyn till vatten och energifrågorna enligt de policys som Region Gotland utarbetat och gällande regler i BBR (Boverkets Byggregler)

För att få veta mer om genomförda aktiviteter rekommenderas läsning av avdelningarnas och enheternas egna rapporter.

4.9 Mål 9. Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Målet rymms inom de olika skolformernas läroplaner och kontinuerligt arbete höjer medvetandegraden successivt. Detta innebär att förvaltningen bidrar till förändring, förbättring och måluppfyllelse i ett mer förebyggande och långsiktigt perspektiv men påverkar individen även i det vardagliga

Medvetenheten kring val av material är i dag högre. Utgår från tidigare genomfört arbete med giftfri förskola. Arbetet pågår nu även inom särskola, grundskola och fritidshem, enligt handlingsplan för giftfri skola, särskola och fritidshem. Möjligheten att låna elcyklar eller biogasbil för att transportera sig bedöms också bidra till ökad medvetenhet och ökad måluppfyllelse

Förvaltningens försörjningsenhet samverkar med teknikförvaltningen gällande periodiskt underhåll, ny- och ombyggnationer och förvaltningens centrala digitaliseringsgrupp samverkar med RSF-Digitalisering och vid varje upphandling och genomförande tas hållbarhetsaspekter i beaktande.

För att få veta mer om genomförda aktiviteter rekommenderas läsning av avdelningarnas och enheternas egna rapporter.

5 Måluppfyllelse verksamhetsperspektivet

Kvalitet

För Region Gotland innebär kvalitet att vi skapar värde tillsammans med dem vi är till för. Regionens processer är värdeskapande, effektiva, rättssäkra, transparenta, och förebyggande. De bidrar därmed till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

För att klara utmaningarna i välfärden är regionen en modig organisation med ett intensifierat utvecklingsarbete genom systematiskt kvalitetsarbete, ständiga förbättringar, digitalisering, innovationer och förnyelsesprång.

5.1 Mål 10. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen

Bedömning

Delvis uppfyllt

Förvaltningens prioriterade aktiviteter pågår och avdelningarna arbetar hela tiden aktivt för att förbättra kommunikationsvägar.

Rutiner för bemanning är etablerad.

Utbildning inom webbtillgänglighet och regionens mallar behöver utvecklas och utökas då det under 2022 inte genomförts i tillräcklig omfattning.

Inom förvaltningens enkätverktyg har det utvecklats och distribuerats en ny enkät till alla vårdnadshavare inom förskola som översatts till ett flertal språk. Upphandling av lärplattform för skolformer inom BUN:s ansvarsområde är påbörjad. Inom det arbetet bevakas och utvecklas delaktighet och samverkan med elever och vårdnadshavare.

Att arbeta med framåt;

- Utveckla e-tjänster på andra språk än svenska. Arbetet bör här ske regiongemensamt då det framkommit att e-tjänsteplattformen i dag inte är utformad för att enkelt kunna översätta e-tjänster till flertalet språk. Bedömningen från förvaltningens sida är att det behöver tillföras resurser och att det upprättas ett mindre projekt för att utveckla möjligheten att tillhandahålla e-tjänster på flera språk som då kan leda till ökad tillgänglighet.

För att få veta mer om genomförda aktiviteter rekommenderas läsning av avdelningarnas och enheternas egna rapporter.

5.2 Mål 11. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta

Bedömning

Delvis uppfyllt

En övergripande kommunikationsstrategi har tagits fram för förvaltningen inom ramen för ett kommunikationsutvecklingsprojekt och den implementeras under 2022/23. Strategin ska ses som ett komplement till regionens kommunikationspolicy och övriga regiongemensamma riktlinjer på kommunikation och ge ramar, konkret vägledning och verktyg för chefer och medarbetare inom förvaltningen och specifikt medarbetare med kommunikationsuppdrag. Kommunikationsstrategin klargör vilka kanaler förvaltningen ska använda för kommunikation samt hur. Fokus finns på målgruppsanpassning. Den bedöms ge förvaltningen förbättrade förutsättningar.

Förvaltningen har ett fortsatt behov av att ta fram ett förvaltningsövergripande förväntansdokument inom BUN:s ansvarsområden. Arbetet påbörjades under 2019 inom projektet tillgängliga lärmiljöer, men stannade av under pandemin. Detta innebär att det görs en bedömning av att det inom skolformerna behövs en samsyn och en gemensam kommunikation till vårdnadshavare. För att undvika att varje skola skall behöva forma egen

modell och att vårdnadshavare ska känna igen sig även om de har barn på olika kommunala skolor.

- Vilka förväntningar har och kan skolan ha på vårdnadshavare och elever?
- Vad kan vårdnadshavare ha för förväntningar på skolan, vad kan de vara delaktiga i och vilket ansvar de har?
- Vilka delar styrs av skollag? Lärares och rektors ansvar?

Arbetet med dokumentet behöver återupptas men exakt när det kommer att ske är svårt att avgöra i dag. Arbetet med framtagandet av dokumentet är viktig men det är viktigt att poängtera att alla verksamheter kontinuerligt behöver arbeta med att utveckla delaktighet och medskapande utifrån de förutsättningar de har i vardagen. Det är dock önskvärt att central förvaltning och avdelningschefer tar ett övergripande och stödjande ansvar i arbetet.

Att arbeta med framåt;

- Utveckla e-tjänster på andra språk än svenska. Arbetet bör här ske regiongemensamt då det framkommit att e-tjänsteplattformen i dag inte är utformad för att enkelt översätta e-tjänster till flertalet språk. Regionstyrelseförvaltningen är de som gör själva arbetet med framtagandet av e-tjänsterna, i samarbete med respektive beställare. Bedömningen från förvaltningens sida är att det här krävs att det tillförs resurser samt att det upprättas ett mindre projekt för att utveckla möjligheten att tillhandahålla e-tjänster på flera språk och i samband med detta öka tillgängligheten. För närvarande är det ingen på RSF som har uppdraget att driva utvecklingen av e-tjänster på andra språk än svenska och engelska.

Inom förvaltningens enkätverktyg har det utvecklats och distribuerats en ny enkät till alla vårdnadshavare inom förskolan som översatts till ett flertal språk.

För att få veta mer om genomförda aktiviteter rekommenderas läsning av avdelningarnas och enheternas egna rapporter.

5.3 Mål 12. Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsesprång

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Arbetet utvecklas och måluppfyllelsen ökar efterhand. Utfallet varierar inom avdelningarna men det som bidrar till god utveckling är bland annat följande;

Gemensamma utbildningsinsatser inom förskolan.

Fortsätta med förste förskollärare då det har en påvisad effekt på ökad kunskap och medvetenhet hos alla våra medarbetare. Förste förskollärarnas nätverk ger ett kollegialt lärande som skapar en helhetssyn för alla medarbetare kring läget på ön.

Förskolan Gotland deltar idag i ett aktionsforskningsprojekt arrangerat av Uppsala universitet. Två förskollärare som genomför och skriftligt utvärderar en aktivitet. Två förskollärare som läser andra kommuners förskollärares genomförda aktivitet och svarar på

dem. Forskningsprojektet kommer sedan mynna ut i litteratur som ska användas för förskollärostudenter.

Forskningsrapporten som är gjord utifrån Bokstartsprojektet är idag ett etablerat arbete. Förskolan Gotland ingår i ett nätverk med Mariestad, Falköping och Västervik. Nätverket har bildats utifrån att dessa kommuner tillsammans med Gotland har en önskan om att utvecklas genom kollegialt lärande i digital form. Där träffas alla rektorer och utbyter erfarenheter och insatser med varandra.

Under juni månad var verksamhetscheferna för förskola från Mariestad och Västervik på studiebesök på Gotland. De fick ta del av Fårösunds och Törnekviors förskoleverksamheter. På förvaltningsnivå träffade de personer som bland annat arbetar med ekonomi, HR och fastighet. Förste förskollärarna fick presentera arbetsmodellen för det arbete de har gjort sedan augusti 2018. Mariestad och Falköping var mycket intresserade då deras försök med förste förskollärare inte slagit lika väl ut.

Barn och elevhälsans arbetsgrupp för hälsosamtal fortsätter arbetet för att säkerställa implementeringen av framtagen modell/struktur för det tvärprofessionella arbetet med hälsosamtalens resultat.

Elevhälsan fortsätter arbeta med NPÖ – Nationell patientöversikt (effektivisering och patientsäker informationsöverföring). Projektet fortsätter.

Förvaltningen ingår även i flertalet projekt som införande av e-arkiv, införande av objektsförvaltarmodellen, ”God och nära vård”, framtagande av ny styrmodell, samverkan för social välfärd. Dessa delar bidrar men är inte det som är mest avgörande för avdelningarnas vardag.

Sammantaget inom förvaltningen kan vi se att kunskaperna, intresset för att utveckla verktyg tillsammans med sina kollegor och att initiera planera och driva och följa upp utvecklingsprocesser ökar. Både inom det systematiska kvalitetsarbetet lokalt och övergripande inom den centrala förvaltningen. Att personal får möjligheter till kompetenshöjande insatser, vara delaktiga och medbestämmande, leda och delta i mindre projekt, arbeta med processkartläggning, forma rutiner och sedan genomföra ett kollegialt lärande har här en avgörande betydelse. Arbetsgrupper kan formas och kan många gånger genomföras i mindre utvecklingsprojekt. Styrkan i att arbeta tillsammans får inte underskattas samt betydelsen av att ansvarig chef ges möjlighet att följa upp idéer och behov samt prioritera och tid och resurssätta utvecklingsarbetet för att kunna besluta och ge mandat framåt.

För att få veta mer om genomförda aktiviteter rekommenderas läsning av avdelningarnas och enheternas egna rapporter.

5.3.1 Medarbetare

Region Gotland är en modig organisation som klarar omställning och förändring. Vi är en tillitsbaserad organisation där engagerade ledare och medarbetare är avgörande för att nå resultat för dem vi är till för. Medarbetarna upplever ett gott ledarskap präglat av dialog och förankring. Alla ser sin del i helheten och bidrar aktivt till positiva resultat i verksamheten. Vi är tillsammans goda ambassadörer för Region Gotland.

5.4 Mål 13. Region Gotland präglas av en tillitsbaserad kultur

Bedömning

Delvis uppfyllt

Medarbetarenkätens index för ett hållbart medarbetarengagemang har sjunkit något för hela förvaltningen, från 83 till 82, men värdet får ändå anses vara högt. Inom indexet ryms frågor som rör förtroende mellan chef och medarbetare, förutsättningar för att ta ansvar i arbetet och om förväntningar, mål och måluppfyllelse.

Verksamheterna har arbetat med att öka delaktigheten genom ökat inflytande inför beslut och genom ökad transparens. Inom förskolan har utvecklingsarbeten genomförts, bland annat med delaktighet av medarbetare i olika referensgrupper. Inom grundskolan har utvecklingsarbete också skett där till exempel nätverksträffar för all fritidshemspersonal varit en del.

5.5 Mål 14. Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Förvaltningen bedriver ett aktivt och långsiktigt kompetensförsörjningsarbete i enlighet med nämndens kompetensförsörjningsplan, men på en begränsad marknad. Det är många gånger svårt att rekrytera, framför allt behöriga lärare. Det kan dock konstateras att det inte skett någon ökning av antalet obehöriga lärare inom grundskolan sedan november 2021 i förhållande till samma månad 2022, vilket i sig är positivt.

5.6 Mål 15. Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus

Bedömning

Delvis uppfyllt

Förvaltningen har fortsatt att arbeta för att förbättra förutsättningarna för cheferna, bland annat genom att se över förutsättningarna för att minska antalet medarbetare per chef, något som också gynnar det hälsofrämjande arbetet för berörda medarbetare. Inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde har följande organisatoriska förändringar på chefsnivå gjorts under 2022:

- Tre enhetschefer underställda avdelningschefen inom Barn- och elevhälsan.
- Två intendentur som ledningsstöd, en till chefen för grundskolan och en till chefen för förskolan.
- Ett nytt gemensamt skolområde för norra Gotlands grundskolor har inrättats med tre skolledare i ett ledningsteam, en rektor och två biträdande rektorer.
- En förstärkning av den förvaltningscentrala ekonomifunktionen gjorts genom tillsättande av en biträdande ekonomichef.

I det övriga övergripande arbetsmiljöarbetet har flertalet av aktiviteterna för 2022 inom ramen för handlingsplanen "lärares arbetsmiljö" genomförts eller är pågående. Inom förskolan pågår ett större projekt rörande bemanningsekonomi med stöd av särskilda resurser från regionstyrelseförvaltningen/central HR.

6 Kvalitetsberättelse

Följande behöver lyftas fram i berättelsen och visar då en del av vad förvaltningen gör och har gjort samt hur vi går vidare framåt;

Det systematiska kvalitetsarbetet inom förvaltningen anses vara relativt väl förankrat. Det finns en gemensam bas i årshjulet som i dag också finns på plats i beslutsstödsystemet. De stora processerna är tydliga vilket skapar trygghet och tillit, även om tidplanerna ofta är alldeles korta. För att hålla i och även utveckla arbetet behöver det fortsatt finnas långsiktighet, uthållighet och ett verksamhetsnära ledarskap vilket leder till att varje process blir mer trovärdig och värdeskapande.

Förvaltningen arbetsprocess med verksamhetsplan har kontinuerligt förbättrats. Ett stort arbete startade i förvaltningsledningsgruppen (FLG) redan 2021–2022 och verksamhetsplanen beslutas numera i oktober månad, med reservation för budget. Planen och dess aktiviteter är en naturlig del av budgetprocessen och årscykeln vilket har bidragit till förbättrad implementering och ökad förståelse.

Verksamheterna har i dag goda möjligheter att välja ut mål och aktiviteter, vilket görs i samråd med avdelningschefer utifrån förvaltningsledningens inriktningsbeslut gällande mål och aktiviteter. Tillit, förtroende och mindre kontroll ger större möjligheter för chefer att påverka utformningen av aktiviteter och delaktiviteter. Förbättrar implementering och ökar delaktigheten och förståelsen samt skapar engagemang och motivation.

Det finns möjlighet till utökat stöd från central förvaltning när det gäller information och utbildning inom beslutsstödsystemet. Viktigt för att lyckas med rapportskrivningar och uppföljning av mål och aktiviteter. En viktig stödfunktion för förvaltningens chefer som i sin tur förbättrar den inre hållbarheten och förutsättningarna i ledarskapet.

Att leda för hållbarhet och vad det innebär för förvaltningens ledare. Det finns en risk att "leda för hållbarhet" bara blir ett begrepp och utifrån det har sedan var och en sin egen definition och uppfattning. Precis som med många andra begrepp så behöver vi definiera vad vi menar och vad som åsyftas och vad det kan och skall ha för betydelse för oss som organisation. För många handlar detta oftast om verksamhetens inre hållbarhet. Hur våra arbetssätt och processer kan utvecklas, ge stöd och blir hållbara för dem som förväntas utföra arbetet. Och att vi genom god inre hållbarhet har möjlighet att ge yttre hållbarhet. Det är inte per automatik en koppling till de globala målen och Agenda 2030

Det ena behöver dock inte förta det andra. Organisationen behöver en gemensam definition och en förståelse för hur vi påverkas eller hur det kommer att påverka vårt sätt att leda. Om hållbarhet är någonting vi jobbar med för att vi förväntas, måste eller om vi inte förstår varför så blir det vare sig långsiktig eller motiverande. Det är inte givet att vi förstår syftet med att gå en längre och kanske svårare väg som skall ge en bättre värld i framtiden när vi i stunden ser en snabbare och billigare lösning framför oss. Frågor om ekologisk social och ekonomisk hållbarhet och andra strategiska frågor är oftast långsamma och det krävs förståelse och uthållighet för att de skall bli verklighet.

Arbetet med verksamhetsplanen för 2023 är klart och beslutades i nämnderna under oktober månad.

Det förvaltningen nu ser som nästa utvecklingsområden inför och under 2023, inom kvalitetsarbetet, är;

- Central förvaltning har kartlagt det mesta av avdelningarnas behov av utbildning och stöd när det gäller aktiviteter, mål, beslutsstödsystem och utveckling av eget arbete med analys och uppföljning. Förändrad kvalitetsdialog i samband med analysrapport har här varit till god hjälp. Nu följer planering tillsammans med förvaltningsledning och avdelningschefer för att tillsammans hitta och utveckla metoder i arbetet framåt. Hur vi tillsammans bör analysera aktiviteter, resultat och mål. Hur vi kan följa upp och beskriva bättre, utveckla analysarbete och uppföljning, identifiera eventuella brister samt hur vi tillsammans planerar för åtgärdande och förebyggande arbete. Beslut baseras på fakta vilket förbättrar verksamheten efterhand och därmed kan vi ge bättre möjligheter för verksamheterna att skapa innovationer.
- Antalet rapporter och de korta ställ- och leveranstiderna försvårar dock uppföljnings och förbättringsarbetet och tidplanerna blir delvis ett arbetsmiljöproblem för flertalet chefer, Nämndsekreterare och handläggare vilket i sin tur påverkar möjligheten att leda och att engagera och motivera medarbetare i alla led.
- Fortsatt utvecklingsarbete med vad det innebär att leda för hållbarhet.
- Förvaltningsledning har under 2022 deltagit i Skolverkets nystartade kvalitetsdialoger vilket varit uppskattat av förvaltningen. Den nytilträdde regeringen har valt att lägga besparingar på Skolverket vilket med stor sannolikhet innebär att de nystartade dialogerna tas bort. Syftet med dialogerna var att Skolverket ville underlätta och stärka huvudmännens systematiska kvalitetsarbete och bidra till ökad kvalitet och likvärdighet i skolan i förhållande till det kvalitetssystem bestående av nationella målsättningar, delmål, indikatorer och framgångsfaktorer som varit under framtagande inom myndigheten.
- Fortsatt utvecklingsarbete av arbetet med indikatorer och hur vi samlar in och använder relevant statistik och hur det används i uppföljnings och utvecklingsarbete är fortsatt en viktig del.
- Arbeta med framtagande av nya mål samt implementering av Region Gotlands nya styrmodell, uppstart och utbildning för de nya nämnderna.

Sammantaget är detta viktiga övergripande delar som när de fungerar väl formar en professionell och stabil organisation som i förlängningen skapar värde för de vi är till för.

Hur arbetet med mål och aktiviteter utvecklas eller vad som kvarstår att utveckla återberättas och sammanfattas i respektive måluppfyllelse.

6.1 Inkomna synpunkter

Totalt har 52 synpunkter – klagomål – beröm inkommit vilket är färre mot föregående år. Klagomålen har ett samband med Skolinspektionens och Barn- och elevombudets (BEO) signalsystem som innebär att de i första ledet hänvisar till kommunernas

klagomålshantering. Detta medför en markant minskning av Skolinspektions- och BEO-anmälningar vilket detta år endast har varit fyra anmälningar. Förvaltningen kan nu sätta in snabbare åtgärder som gör bra skillnad för barn och elever.

Bedömning: Samtliga klagomål – synpunkter - beröm är kända av utbildningsdirektören, förskolans, grundsärskolans och grundskolans respektive avdelningschefer och har följts upp. Nämnden får två rapporter per år med antal, innehåll och vidtagna åtgärder.

Förskolan: Elva (11) inkomna synpunkter främst i form av klagomål. Synpunkterna handlar om maten, utomhusmiljö såsom avsaknad av belysning, säkerhet och så vidare.

Alla inlämnade synpunkter är omhändertagna/åtgärdade och avslutade.

Grundskolan inklusive fritidshem: 31 inkomna synpunkter främst i form av klagomål.

De handlar främst om elev- och personalärenden samt skolmat och inom- /utomhusmiljö. Alla inlämnade synpunkter är omhändertagna, övervägande delen är åtgärdade och avslutade, några ärenden fortsatt under utredning.

Inom grund-/gymnasiesärskolans område har inga synpunkter inkommit under 2022.

7 Väsentliga personalförhållanden

Utmaningen att kompetensförsörja verksamheterna har blivit större, framför allt när det gäller rekryteringen av lärare till för- och grundskolan och de enheter som ligger utanför Visby. Det gäller både urval av sökande och svårigheter att matcha förväntningar på lönenivåer. Det har också blivit en större utmaning att rekrytera specialister till förvaltningsövergripande uppdrag. Detta påverkar möjligheten till stöd, framför allt till chefer i organisationen.

Pandemin har periodvis haft stor påverkan på verksamheterna, med höga sjuktal och svårigheter att rekrytera korttidsvikarier.

7.1 Lönebildning

Inom löneöversynen 2022 satsades extra medel för att utjämna jämställdhetsobalanser på grupperna förskollärare och lärare F - 3. I analysen inför löneöversynen 2023 kvarstår jämställdhetsobalansen för gruppen förskollärare. Andra grupper - där även förskollärare och lärare F - 3 ingår - med extra satsningar med anledning av brist på arbetsmarknaden inom löneöversynen 2022 var skolsköterskor, modersmålslärare, grundskollärare, lärare fritidshem, speciallärare och skolledare. Behoven av satsningar inom samtliga grupper kvarstår även 2023.

7.2 Personalvolym

	Antal anställningar Dec. 2021	Antal anställningar Dec. 2022	Differens	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2021	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2022	Differens
BUN	1 791	1 819	22	1732,16	1766,82	34,66
Utbildningsdirektör	13	15	2	13	14,6	1,6
UAF Stöd och Utveckling	27	26	-1	25,3	25,7	0,4
Förskola	560	554	-6	547,8	543,1	-4,7
Grundskola	1 030	1 057	27	995,05	1024,82	29,77
Särskola	75	84	9	74,22	83,6	9,38
Kulturskola	32	28	-4	25,1	22,65	-2,45
Barn- och Elevhälsan	54	55	1	51,7	52,35	0,65
	Antal anställningar Dec. 2021 tillsvidare	Antal anställningar Dec. 2022 tillsvidare	Differens	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2021 tillsvidare	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2022 tillsvidare	Differens
BUN	1 485	1 498	13	1456,85	1471,6	14,75
Utbildningsdirektör	12	14	2	12	14	2
UAF Stöd och Utveckling	25	25	0	24,7	24,7	0
Förskola	512	501	-11	504,1	494,7	-9,4
Grundskola	797	814	17	782,6	800,4	17,8
Särskola	60	65	5	59,8	64,8	5
Kulturskola	27	25	-2	23,45	21,4	-2,05
Barn- och Elevhälsan	52	54	2	50,2	51,6	1,4
	Antal anställningar Dec. 2021 visstid	Antal anställningar Dec. 2022 visstid	Differens	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2021 visstid	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2022 visstid	Differens
BUN	306	321	15	275,31	295,22	19,91
Utbildningsdirektör	1	1	0	1	0,6	-0,4
UAF Stöd och Utveckling	2	1	-1	0,6	1	0,4
Förskola	48	53	5	43,7	48,4	4,7
Grundskola	233	243	10	212,45	224,42	11,97
Särskola	15	19	4	14,42	18,8	4,38

Kulturskola	5	3	-2	1,65	1,25	-0,4
Barn- och Elevhälsan	2	1	-1	1,5	0,75	-0,75

Antal anställda: Antal anställda personer. Antal årsarbetare enl. anställningsavtal: Summan av överenskommen sysselsättningsgrad uttryckt i årsarbetare

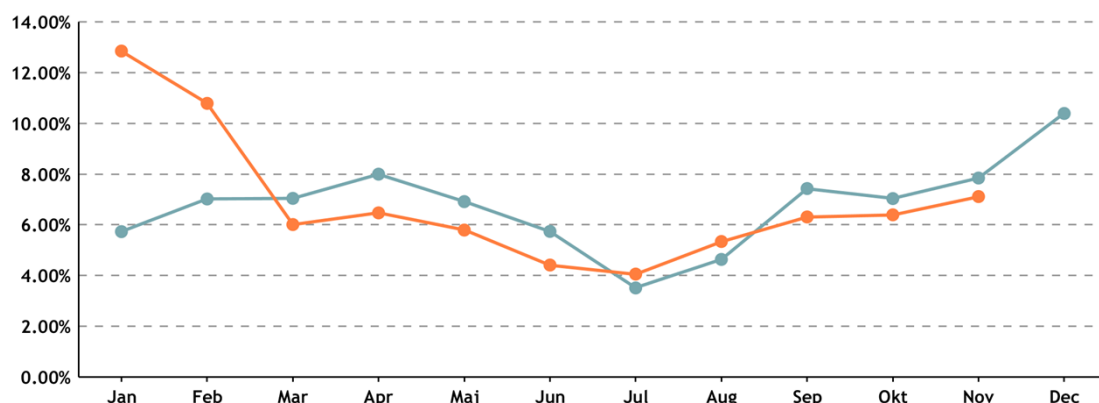
Totalt sett har antalet anställningar ökat med 22 från december 2021 till december 2022, från 1 791 till 1 819. Ökningen motsvarar 34,66 uttryckt i årsarbetare, från 1 732,16 till 1 766,82. Den största ökningen har skett inom grundskolan med totalt 29,77 årsarbetare, från 995,05 i december 2021 till 1 024,82 i december 2022.

Noteras att barn- och utbildningsnämndens verksamhet också löpande har ett relativt stort antal timanställda, framför allt inom för- och grundskolan, rekryterade via samarbete med Socialförvaltningens Rekryterings- och bemanningsteam (ROB). I genomsnitt hade förskolan 38,18 årsarbetare och grundskolan 27,87 årsarbetare anställda per månad under 2022. Det motsvarar en täckningsgrad på 82% av det anmälda behovet till ROB.

7.3 Sjukfrånvaro

Sjuktal jan-november	2021	2022	Differens
BUN	7,85%	7,11%	-0,74
Utbildningsdirektör	5,47%	6,59%	1,12
UAF Stöd och Utveckling	1,62%	3,34%	1,72
Förskola	9,23%	8,30%	-0,93
Grundskola	7,92%	6,49%	-1,43
Särskola	4,44%	8,08%	3,64
Kulturskola	9,86%	6,50%	-3,36
Barn- och Elevhälsan	2,36%	7,86%	5,5
Kvinna (hela BUN)	7,85%	7,36%	-0,49
Man (hela BUN)	5,76%	6,12%	0,36

Sjuktal visar hur stor andel av den avtalade anställningstiden för perioden anställda varit frånvarande p.g.a. sjukdom.

Här visas sjuktalet månad för månad under 2022 (orange linje) samt sjuktalet månad för månad under 2021 (blå linje).

Sjuktalet per november 2022 har sjunkit något i förhållande till november 2021, från 7,85% till 7,11%, en minskning med -0,74 procentenheter. Förskolan har det högsta sjuktalet 2022, 8,30%, vilket ändå är lägre än samma period föregående år med en minskning motsvarande -0,93 enheter. Både inom för- och grundskolan var sjukfrånvaron mycket hög under inledningen av 2022. Efter att ha sjunkit under våren och sommaren skedde en ökning igen under senare delen av hösten, kopplad till en hög/ökande smittspridning i samhället. Trots en hög konsumtion av timvikarier har frånvaron inte kunnat täckas i önskad omfattning, vilket på många arbetsplatser varit påfrestande för verksamheten. Den största relativa ökningen av sjuktalet finns inom sarskolan, 4,44% 2021 i förhållande till 8,08% 2022, plus 3,64 procentenheter. Sarskolans ledning uppfattar att det finns ett samband mellan ett ökat elevantal och en mer ansträngd arbetssituation, kopplat till rekryteringssvårigheter. Kulturskolan uppvisar den största minskningen med -3,36 enheter. Kulturskolan är dock en relativt liten verksamhet varför enskilda medarbetares längre sjukfrånvaro får ett större genomslag i relativa tal.

Männen har en lägre sjukfrånvaro än kvinnorna, 6,12% i förhållande till 7,36%. För kvinnornas del har den dock sjunkit något, medan den har ökat något för männen.

8 Ekonomisk uppföljning

Nämnden visar för helåret 2022 ett positivt resultat på 13,8 miljoner kronor.

Nettokostnaden har för året ökat med 28,7 miljoner kronor och motsvarar 2,3 procent. Ökningstakten för de egna kostnaderna är 2,8 procent och intäkterna 3,6 procent.

Utfallet för barn- och elevvolymen blev ett samlat underskott, i resursfördelningen, på 4,3 miljoner kronor och motsvarar 290 fler barn och elever. Det blev fler antal barn och elever än planerat både i den kommunala verksamheten och i den fristående verksamheten.

Alla investeringar har genomförts som planerats för år 2022 och resultatet visar på en negativ avvikelse med 181 000 kronor.

8.1 Årets resultat

Kontostruktur	Budget Jan - Dec 2022	Utfall Jan - Dec 2022	Avvikelse Jan - Dec 2022	Utfall Jan - Dec 2021
Resultat	-1 307 223	-1 293 456	13 767	-1 264 768

INTÄKTER	841 590	872 727	31 138	842 245
Taxor och Avgifter	42 300	45 765	3 465	43 889
Statsbidrag	63 549	97 253	33 704	82 767
Försäljning vara/tjänst	42 114	14 277	-27 837	11 063
Intern resursfördelning	693 477	711 441	17 964	700 516
Övriga intäkter	150	3 991	3 841	4 010
KOSTNADER	-2 148 813	-2 166 183	-17 370	-2 107 013
Personal	-892 296	-892 551	-255	-871 404
Köp av tjänst	-90 028	-97 075	-7 046	-95 719
Köp huvudverksamhet	-209 173	-205 215	3 958	-191 854
Förbrukn. mtrl	-34 036	-31 072	2 964	-27 969
Lokaler	-143 289	-145 414	-2 125	-144 481
Avskrivn. internränta	-15 980	-15 665	315	-15 662
Intern resursfördelning	-703 594	-711 872	-8 277	-699 210
Övriga kostnader	-60 416	-67 320	-6 904	-60 715

I tabellen visas intäkter och kostnader för perioden, både budgeterade och redovisade samt budgetavvikelsen i tkr. I sista kolumnen finns även fjolårets redovisade intäkter och kostnader för perioden.

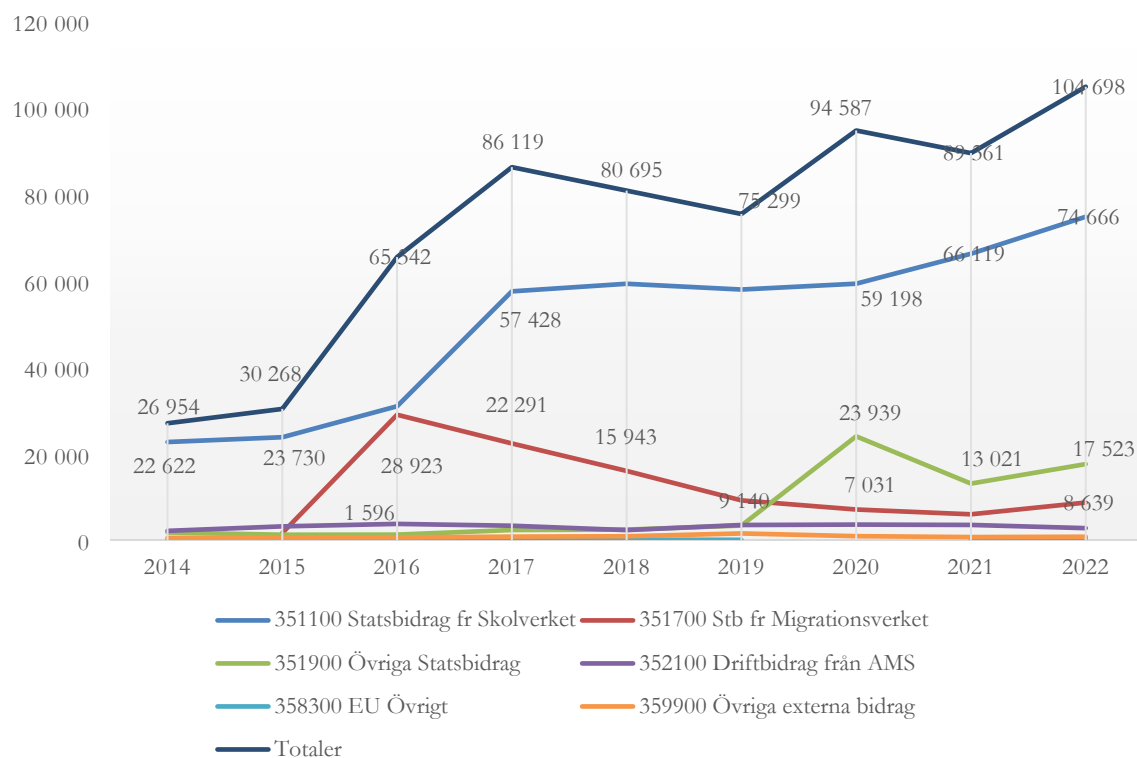
Intäkter

Intäkterna visar på ett samlat positivt resultat på 31,1 miljoner kronor. I en jämförelse med föregående år är intäkterna högre för 2022, detta förklaras framför allt av ökade statsbidrag. Här kan ses en generell ökning gällande alla kategorier av statsbidrag, för att nämna några är det statsbidrag från Skolverket, Migrationsverket och Socialstyrelsen, med flera. Det har varit fler barn och elever än planerat i den egna verksamheten vilket har medfört att taxor och avgifter samt den interna resursfördelningen visar på positiva resultat. När det gäller posten försäljning vara/tjänst som visar på ett stort negativt resultat så beror detta på grundskolans problem med att få ihop budgeten vid budgetarbetet för året, konkret innebär detta att rektor budgeterar upp en förväntad intäkt för att få ihop sin nettobudget till noll (0). Med andra ord kan sägas att den budgeterade organisationen för 2022 kostar mer än vad antalet elever beräknas generera i intäkter.

De rörliga flödesbidragen avser interna ersättningar för barn och elever i de olika skolformerna, ersättningarna avser delar av grundbeloppet. En tolfedel av grundbeloppet utgår varje månad till respektive rektor för det antal barn och elever som är inskrivna på verksamheten. Rektor har en nollbudget, med det menas att barn- och elevintäkter som inkommer skall täcka den totala egna kostnaden för verksamheten avseende alla förekommande kostnader som exempelvis viss administration, ledning, undervisnings- och personalkostnader och lärverktyg.

De fasta bidragen avser i huvudsak särskild undervisningsgrupp och tilläggsbelopp. Tilläggsbeloppet är belopp utöver grundbeloppet och är till för barn och elever som behöver extra stöd på grund av exempelvis fysiska funktionsnedsättningar.

Statsbidrag, tkr

Över åren kan det ses att statsbidragen har ökat från 2014 till 2021 med 77,7 miljoner kronor. En nedgång av totalt statsbidrag kan ses från 2017 i jämförelse med 2019 motsvarande 10,8 miljoner kronor. Statsbidragen från Skolverket har fram till 2017 ökat för att åren därefter stabilisera sig och ligga på en nivå på 57 till 59 miljoner kronor, i jämförelse med år 2020 så har bidragen ökat med 15,5 miljoner kronor. Största statsbidraget är ”stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling”. Statsbidragen från Migrationsverket har minskat sedan 2016 och avser återsökta statsbidrag för asyl och etableringsersättning för nyanlända, budgeterade förväntningar på ersättningar från Migrationsverket har under de senaste åren reducerats så även för budgetåret 2022. Kategori ”Övriga statsbidrag” har för 2020 ökat kraftigt och avser i huvudsak det statliga stödet för att täcka kommuners sjuklönekostnader med anledning av pandemin, det statliga stödet för 2020 blev 20,9 miljoner kronor, för år 2021 var det 9,4 miljoner kronor och för 2022 var det 13,3 miljoner kronor.

Kostnader

Kostnaderna visar på ett samlat negativt resultat på 17,4 miljoner kronor. I en jämförelse med föregående år är kostnaderna högre för 2022, detta förklaras framför allt av ökade personalkostnader. För att jämföra personalkostnadsutfallet över åren bör hänsyn tas till löneökningar för 2021–2022. Vid en jämförelse mellan åren så matchar löneökningarna den personalkostnadsökning som finns mellan åren. Det borde teoretiskt innebära att det inte varit någon ökad produktionskostnad för 2022 i jämförelse med 2021. Vid en närmare

analys av detta bekräftas en högre produktionskostnad då förändringen av semesterlöneskulden räknas av för de bägge åren, det vill säga att vid en avräkning så ökar personalkostnadsutfallet för 2022 i jämförelse med 2021 och differensen som uppstår motsvarar cirka minst 9 till närmare 15 fler medarbetare i organisationen.

Övrigt kan det noteras högre utfall för köp av huvudverksamhet (enskild verksamhet samt interkommunal ersättning). Detta förklaras av ett högre grundbelopp samt fler utbetalningar för barn och elever, resultatet är ändå positivt beroende på ett beviljat tilläggsanslag. Den interna resursfördelningen visar på ett negativt resultat för året och ökade kostnader, den interna resursfördelningen samt köp av huvudverksamhet bör läsas ihop, se vidare i avsnittet om barn- och elevvolym. Kategorin köp av tjänst har en negativ resultatavvikelse vilket förklaras till största delen av att måltidskostnaderna har varit underbudgeterade för året. En stor ökning av kostnaderna kan ses för kategorin övriga kostnader detta beror främst på ökade kostnader för skolskjutsar, detta beror på indexhöjningar på grund av ökade bränslekostnader.

Extra budgetförstärkning och tillskott, tkr

Under budgetåret 2022 har extra tillskott till nämndens budgetram gjorts samt har tillskott gjorts i det ekonomiska utfallet.

Tilläggsanslag, budget

Från eget kapital	Belopp, tkr
Särskolan	2 000
Överför. resultat, verksamheter	716
Summa	2 716

Särskolan beviljades tilläggsanslag i juni månad för att minska negativa ekonomiska effekter på grund av ökat antal elever. I mars beslutade nämnden att överföra medel från det egna kapitalet till de enheter som redovisade ett positivt resultat för 2021.

Tilläggsanslag, budget

Från regionfullmäktige	Belopp, tkr
Resursfördelning, barn och elevvolym	8 600
Modersmålsenheten	4 000
Skolskjutsar	1 500
Summa	14 100

Tilläggsanslag totalt

16 816

Regionfullmäktige tillstyrkte en begäran om tilläggsanslag på grund av avvikelse mellan budgeterat och verkligt elevflöde motsvarande 177 barn och elever det vill säga det saknades budget för motsvarande antal barn och elever. I samband med delårsrapport 2 äskande nämnden om tilläggsanslag till modersmålsenheten detta med bäring mot enhetens arbete med och mottagande av flyktingar från Ukraina. Äskande gjordes också för ökade bränslekostnader för skolskjutsar.

Pandemirelaterat, utfall

Tillskott, statsbidrag	Summa, tkr	Sjuk- frånvaro	Skol- miljard
Utbildningsdirektör	269	265	4
Stöd och utveckling	74	74	-
Förskola	5 007	5 007	-
Grundskola	11 830	7 103	4 727
Särskola	511	511	-
Kulturskola	141	141	-
Barn- och elevhälsan	745	145	600
Summa	18 577	13 246	5 331
Totalt extra tillägg budget och utfall	35 393		

Under året har nämnden tillförts extra statsbidrag på grund av pandemin. Ersättning för sjukfrånvaro avsåg statligt stöd för att täcka kommuners sjuklönekostnader med anledning av Coronapandemin, stödet har utgått sedan juni 2020 och avslutades i april 2022. Skolmiljarden har varit ett tvåårigt statsbidrag som avslutas 2022. Syftet med statsbidraget skolmiljarden var att kommunerna under pandemin skulle kunna ge goda förutsättningar och säkerhetsställa att alla barn och elever, får den utbildning de har rätt till.

Sammanfattningsvis kan sägas att de här redovisade extra budgetförstärkningarna och tillskotten på 35,4 miljoner kronor har påverkat det ekonomiska resultatet positivt. De pandemirelaterade statsbidragen på 18,6 miljoner kronor återkommer inte under budgetåret 2023.

Periodiseringar

Projekt	Belopp, tkr
Framtidens barnskötare	-780
Skapande skola 22/23	-546
Komputv jämställdhet	-278
Kulturskolan, kulturrådet	-600
Café med flera	-162
Föräldracirklar	-597
Ny förälder öppna förskolan	-674
SPSM undervisningsgrupp	-441
Förutbetalda intäkter	-4 078
Intäkter som överflyttas till 2023	

Avser utfallet per den 31 december som bokas upp för respektive år². För 2022 reduceras intäkterna med 4,1 miljoner kronor och bokas upp som intäkt för år 2023. De uppbokade intäkterna avser statsbidrag som exempelvis Skolverkets skapande skola och även andra externa intäkter. Upplupna kostnader har även bokats upp 2022 motsvarande 260 000 kronor.

Periodens resultat per avdelning, tkr

Organisation 3pos	2022	2021	2020	Progn. 22
410 Ordförande	269	278	158	294
411 Utbildningsdirektör	8 640	-4 642	3 366	63
412 Stöd och utveckling	-781	1 452	-1 747	-340
413 Förskola	7 163	3 934	7 567	5 414
414 Grundskola	-217	-4 916	-1 165	-14 197
415 Särskola	972	-555	2 957	-2 721
416 Kulturskola	1 084	504	464	205
417 Barn- och elevhälsan	-824	-14	2 571	600
Internt flödesbidrag, rör	-8 300	4 830	12 010	-5 881
Internt flödesbidrag, fas	1 156	-361	2 557	-86
Enskild verksamhet	4 605	-9 659	-16 751	2 615
Totaler	13 767	-9 149	11 987	-14 034

Ovan tabell visar resultatutvecklingen per avdelning och årsbokslut. Vid delårsrapport 2 var prognosen för helåret negativ på 14 miljoner kronor. I samband med sammanträdet för delårsrapport 2 beslutade nämnden om att, till regionstyrelsen, hemställa om ett tilläggsanslag på 5,5 miljoner kronor, avseende modersmålsenheten arbete med flyktingar från Ukraina samt ökade kostnader för skolskjutsar, på grund av ökade bränslepriser. Efter nämndsammanträdet gjorde förvaltningen en analys över de verksamheter som haft en hög prognostiserad resultatavvikelse. Efter kontroll och genomgång av det ekonomiska utfallet för september månad gjorde förvaltningen bedömningen att den samlade årsprognosen troligen kommer att förbättras, till ett positivt resultat på 1,6 miljoner kronor. För de efterföljande ekonomiska rapporterna för hösten, kvarhöll förvaltningen en positiv årsprognos på 1,6 miljoner kronor. Här var förvaltningen något försiktig i de avlämnade prognoserna, beräkningar som gjordes under hösten månad för månad, visade på att i bästa fall skulle nämnden kanske uppnå ett positivt årsresultat närmare 10 miljoner kronor. Det som inte var känt när förvaltningen lämnade årsprognosen på 1,6 miljoner kronor var att semesterlöneskultsförändringen blev positiv för året och har påverkat resultatet positivt med 2,7 miljoner kronor.

Förskolan gör för året ett positivt resultat, i jämförelse med förra året har resultatet förbättrats med 3,2 miljoner kronor. Nettokostnaden för förskolan har minskat med en miljon kronor, motsvarande 12,6 procent. För förskolan är ökningstakten för de egna kostnaderna 4,3 procent och intäkterna 4,8 procent. Personalkostnadsökningen är 2,6

² Periodiserade kostnader och intäkter innebär att kostnader förs under den period då resursen förbrukas, liksom att alla intäkter förs under den period då de faktiskt intjänas

procent. En bidragande orsak till förskolans positiva resultat är det ”nya” statsbidraget kvalitetshöjande åtgärder i förskolan, statsbidraget har igångsatts under 2022 samt kompensation för sjukfrånvarokostnader.

Grundskolan har för året ett förbättrat resultat med 4,7 miljoner kronor i jämförelse med 2021. Nettokostnaden för grundskolan har ökat med 1,2 miljoner kronor motsvarande 3,6 procent. För grundskolan är ökningstakten för de egna kostnaderna 3,1 procent och intäkterna 3,1 procent. Personalkostnadsökningen är tre procent. Det som påverkat grundskolans ekonomi positivt är bland annat tilläggsanslaget till modersmålsenheten samt kompensation för sjukfrånvarokostnader.

Att utbildningsdirektören visar på ett förbättrat årsresultat förklaras av mer i statsbidrag från Migrationsverket, en ökning av föräldraavgifter barnomsorg samt semesterlöneskultsförändringen som var positiv, avvikelserna ligger på ekonomichefen.

8.2 Nettokostnadsutveckling

Kontostruktur	Utfall Jan - Dec 2022	Utfall Jan- Dec 2021	Förändring	Förändring %
Resultat	-1 293 456	-1 264 768	-28 687	2%
INTÄKTER	872 727	842 245	30 483	4%
Taxor och Avgifter	45 765	43 889	1 876	4%
Statsbidrag	97 253	82 767	14 486	18%
Försäljning vara/tjänst	14 277	11 063	3 215	29%
Intern resursfördelning	711 441	700 516	10 925	2%
Övriga intäkter	3 991	4 010	-19	0%
KOSTNADER	-2 166 183	-2 107 013	-59 170	3%
Personal	-892 551	-871 404	-21 147	2%
Köp av tjänst	-97 075	-95 719	-1 356	1%
Köp huvudverksamhet	-205 215	-191 854	-13 361	7%
Förbrukn. mtrl	-31 072	-27 969	-3 103	11%
Lokaler	-145 414	-144 481	-933	1%
Avskrivn. internränta	-15 665	-15 662	-3	0%
Intern resursfördelning	-711 872	-699 210	-12 662	2%
Övriga kostnader	-67 320	-60 715	-6 606	11%

I tabellen redovisas periodens faktiska intäkter och kostnader för innevarande år och föregående år i tkr. I kolumn tre och fyra visas förändringen mellan åren i tkr respektive procent.

För 2022 har nettokostnaden, i jämförelse med 2021, ökat med 28 miljoner kronor ökningen motsvarar 2,2 procent och är i en jämförelse med bokslutet för 2021 lägre. Att

nettokostnaden är lägre i en jämförelse med föregående bokslut förklaras framför allt av en ökning av statsbidrag. I nettokostnaden ligger bruttokostnadsökningen på 2,8 procent vilket är lägre än föregående bokslut. Genomsnittlig bruttokostnadsutveckling för de tre senaste åren är på 2,7 procent. Tilldelningen av budget har för åren 2015 till 2017 varit mer eller mindre konstant men från och med 2018 till 2021 har den ökat med 163 miljoner kronor. Ökningen av budget från 2021 till 2022 är 51 miljoner kronor.

Barn och elevvolym, rörliga flödesbidrag

Kommunal- huvudman	Budget, tkr	Utfall, tkr	Differens, tkr	Utfall volym	Budget volym	Differens volym
Förskola	224 632	229 092	-4 460	2 123	2 097	26
Fritidshem	77 033	76 563	470	2 342	2 335	7
Förskoleklass	23 324	25 236	-1 912	523	478	45
Grundskola	279 774	282 173	-2 399	4 970	4 932	38
Summa	604 763	613 064	-8 301	9 958	9 842	116

Exkluderar särskild undervisningsgrupp.

Fristående- huvudman	Budget, tkr	Utfall, tkr	Differens, tkr	Utfall volym	Budget volym	Differens volym
Förskola	86 061	81 785	4 276	621	614	7
Ped. Oms	964	643	321	7	10	-3
Fritidshem	16 792	17 281	-489	476	320	156
Förskoleklass	8 120	8 175	-55	102	100	2
Grundskola	91 478	90 926	552	947	935	12
Summa	203 415	198 810	4 605	2 153	1 979	174

Exklusive skolmiljarden

Totalt 808 178 811 874 -3 696 12 111 11 821 290

Utfallet för barn- och elevvolym blev ett samlat underskott, i resursfördelningen, på 3,7 miljoner kronor och motsvarar 290 fler barn och elever. Det blev fler antal barn och elever än planerat både i den kommunala verksamheten och i den fristående verksamheten.

8.3 Investeringar

Projektstruktur	Budget 2022	Utfall 2022 Jan- Dec	Avvikelse budget 2022	Aktuell prognos 2022 Inmatning	Aktuell prognos 2023 Inmatning
Investeringsprojekt	-13 630	-13 811.0	-181.0	-25 500	0
25001 Säkerhetsanordningar	-118	-134.0	-16.0	-1 200	
25002 IT	-1 800	-1 924.9	-124.9	-1 800	
25003 IT Surfplattor	-6 500	-5 900.6	599.4	-6 500	

25004 IT Administration		-43.5	-43.5		
25007 Förskoleplatser	-659	-184.1	474.9	-2 000	
25013 Särskolan, handik.hjälp		-57.8	-57.8		
25023 Övriga bygginv/anordninga	-553	-433.8	119.2	-3 000	
25031 Återanskaffning	-4 000	-5 132.2	-1 132.2	-4 000	0
25047 Södervärnsskolan	0		0.0	-7 000	
25054 Väskinde förskola	0		0.0		
25055 Alléskolan	0		0.0		
25056 Roma förskola	0		0.0		

Alla investeringar har genomförts som planerat för år 2022. Överflyttade budgetmedel till tekniska nämnden har gjorts för Alléskolan, Väskinde förskola, Södervärnsskolan samt för förskoleplatser och övriga bygganordningar. De senare investeringarna avser mindre om- och tillbyggnader för grundskola och förskola.